

Specialioji ataskaita

Europos statistika

Galimybė dar labiau pagerinti kokybę

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Turinys

	Dalis
Santrauka	I–X
Įvadas	01–11
Žinios – jėga: oficialiosios statistikos vaidmuo	01–03
Europos statistikos rengimo teisinis pagrindas	04–07
Europos statistikos sistemos valdymas	08–11
Audito apimtis ir metodas	12–20
Pastabos	21–89
Strategija ir programos pateisino lūkesčius, tačiau nepakankamai dėmesio skirta inovacijoms ir buvo patenkinti ne visi naudotojų poreikiai	21–34
Strateginiai planai ir programos didžia dalimi atitiko institucijų lūkesčius, tačiau trūko pažangos vertinimo	22–23
Nepakankamai patenkinti naudotojų poreikiai ir vis dar yra duomenų spragų	24–29
ES statistikos finansavimo šaltiniai nėra tinkami ir prioritetas nepakankamai teikiamas novatoriškiems projektams	30–34
Eurostatas teikia tinkamą paramą nacionalinėms statistikos sistemoms, tačiau vis dar yra vertinimo ir sklaidos trūkumų	35–69
Eurostatas teikia tinkamą paramą nacionalinėms statistikos sistemoms	38–39
Valstybių narių teikiamos kokybės ataskaitos nėra visiškai suderintos ir dokumentuotos	40–43
Eurostato atliekamas kokybės vertinimas nevisiškai užtikrina duomenų patikimumą	44–56
Parlamentui ir Tarybai teikiamose ataskaitose trūksta suderintos informacijos ir stebėsenos rodiklių	57–58
Nepakankamai suderintos sklaidos procedūros	59–63
Išankstinė prieiga galėtų sumažinti vienodas galimybes gauti duomenis ir sudaryti sąlygas informacijai nutekėti	64–69
Nebuvo visiškai išnaudotos tarpusavio vertinimų galimybės pagerinti padėtį	70–89

Komisija padarė didelę pažangą įgyvendindama daugumą tarpusavio vertinimo rekomendacijų	71–75
Eurostato atliekamas vertinimas, kaip valstybės narės įgyvendina tarpusavio vertinimo padėties gerinimo veiksmus, daugiausia grindžiamas statistikos institucijų tarpusavio pasitikėjimu	76–82
Laikui bėgant tarpusavio vertinimų struktūra patobulėjo, tačiau vis dar yra svarbių trūkumų	83–89
Išvados ir rekomendacijos	90–103

Priedai

I priedas. Oficialioji statistika COVID-19 krizės aplinkybėmis

II priedas. Pasirinkta statistinė veikla

III priedas. Tarptautinių statistikos gairių, rekomendacijų ir geriausios praktikos pavyzdžiai

IV priedas. Auditui atrinktų projektų sąrašas

V priedas. Alternatyvų, kaip greičiau gauti duomenis apie mirtis nuo COVID-19, paieška

VI priedas. ESVPT rekomendacijos, 2014 ir 2021 m.

VII priedas. Nacionalinės statistikos institucijos tobulinimo veiksmų santrauka (padėtis 2019 m. gruodžio 31 d.)

VIII priedas. Nacionalinių statistikos sistemų aprėptis trečiajame tarpusavio vertinimų cikle

Santrumpos

Žodynėlis

Komisijos atsakymai

Chronologija

Audito grupė

Santrauka

I Oficialioji statistika yra viešoji gėrybė, kuria siekiama apibūdinti ekonominius, demografinius, socialinius ir aplinkos reiškinius. Ji yra būtina, kad politikai ir įmonių vadovai, taip pat fiziniai asmenys ir namų ūkiai galėtų priimti įrodymais pagrįstus sprendimus. ES statistinės informacijos reikia visose srityse – nuo ES politikos formavimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo iki ES lėšų rinkimo ir paskirstymo, todėl jos kokybė itin svarbi. Ji apibrėžiama pagal šiuos kriterijus: reikalingumas, tikslumas, palyginamumas ir suderinamumas, savalaikiškumas ir punctualumas, prieinamumas ir aiškumas.

II 2012 m. paskelbėme specialiąją ataskaitą dėl Europos statistikos kokybės. 2016 m. atlikę tolesnius veiksmus nustatėme, kad kai kurie sutarti patobulinimai nebuvo visiškai įgyvendinti. Kadangi pastaruoju metu Europos statistikoje taip pat buvo pokyčių, nusprendėme atlikti naują auditą ta pačia tema. Siekiame, kad mūsų nustatyti faktai ir rekomendacijos prisidėtų prie Eurostato kokybės valdymo procesų veiksmingumo ir taip padėtų didinti Europos statistikos patikimumą.

III Atlikdami šį auditą vertinome, ar Komisija veiksmingai užtikrina aukštos kokybės Europos statistiką. Siekdami atsakyti į šį klausimą, tikrinome, ar Komisija turi išsamią strategiją ir veiksmingas programas (2013–2020 m. laikotarpiu skirta 489 milijonai eurų), skirtas statistikai rengti. Taip pat vertinome, ar Eurostatas teikia tinkamą paramą, ar įdiegė patikimą duomenų kokybės vertinimą ir ar užtikrina, kad visi naudotojai turėtų skaidrią ir vienodą prieigą. Šiuo tikslu pasirinkome trijų teminių sričių (darbo, verslo ir sveikatos) statistinę veiklą ir patikrinome, ar Eurostatas, atlikdamas vertinimą, užtikrino 2017–2020 m. renkamų duomenų kokybę. Galiausiai tikrinome, ar visiškai išnaudotos tarpusavio vertinimų galimybės siekiant užtikrinti Europos statistikos kokybę.

IV Darome bendrą išvadą, kad Komisija teikia statistinę informaciją, kurios kokybė paprastai yra pakankama politikos formuotojams, įmonėms ir piliečiams. Tačiau dar reikia pašalinti kai kuriuos trūkumus.

V Eurostato statistikos strategijos atspindi vėlesnėse programose nustatytus prioritetus, tačiau jose nepakankamai įvertinta pasiekta pažanga. Europos patariamasis statistikos komitetas, t. y. pagrindinis naudotojams atstovaujantis organas, veiksmingai neatstovauja visiems naudotojams ir bendrai akademinės ir mokslinių tyrimų bendruomenės nuomonei. Be to, naudotojų poreikiai nėra visiškai patenkinti, nes audituotose srityse yra duomenų spragų.

VI Nepaisant didesnio finansavimo pagal Europos statistikos programą, reguliarios Europos statistikos rengimas vis dar iš dalies priklauso nuo kitų Komisijos departamentų skiriamo finansavimo. Kai kurie iš 13 mūsų analizuotų ES finansuojamų projektų nesuteikė pridėtinės vertės, nes buvo orientuoti ne į inovacijas, o tiesiog finansavo privalomą veiklą.

VII Eurostato parama valstybėms narėms iš esmės yra tinkama. Tačiau Eurostato tikrinimo galios mūsų nagrinėtose srityse yra ribotos. Taip pat nustatėme, kad valstybių narių siunčiamos kokybės ataskaitos nėra suderintos tarpusavyje ir pagal statistinius procesus, o jų išsamumo lygis nėra vienodas. Be to, Eurostatas neatlieka išsamių visų kokybės aspektų, pavyzdžiui, palyginamumo ir suderinamumo, vertinimų. Sveikatos ir verslo statistikai taip pat turi įtakos savalaikiškumas, nes kai kurie duomenų rinkiniai gali būti pateikti praėjus iki 24 mėnesių po ataskaitinių metų.

VIII Eurostatas parengė duomenų skelbimo kalendorių, kuriame trūksta tam tikros informacijos. Jis neturi bendros peržiūros politikos, savo interneto svetainėje išsamiai neaprašo taisyklių, reglamentuojančių išankstinę prieigą, ir neskelbia išsamaus naudotojų, kuriems suteikta išimtinė prieiga, sąrašo.

IX Nors Europos statistikos sistemos tarpusavio vertinimo struktūra patobulėjo, jo dažnumas ir nacionalinių statistikos sistemų aprėptis vis dar nėra tinkami, kad būtų užtikrintas nuolatinis kokybės gerinimas. Be to, Komisija ir valstybės narės tik iš dalies atsižvelgė į pagrindines 2013–2015 m. tarpusavio vertinimo rekomendacijas dėl nepriklausomumo ir nešališkumo didinimo.

X Atlikę auditą, Komisijai rekomenduojame:

- geriau tenkinti naudotojų poreikius labiau įtraukiant Europos patariamąjį statistikos komitetą;
- siekti padidinti Europos statistikos programos finansinį nepriklausomumą ir teikti pirmenybę novatoriškiems projektams;
- gerinti valstybių narių kokybės ataskaitas ir Europos statistikos kokybės vertinimą;
- persvarstyti dabartinę statistinių duomenų išankstinio skelbimo praktiką;
- įvertinti galimybę sustiprinti Europos statistikos valdymo patariamąsias tarybas įgaliojimus.

Ivadas

Žinios – jėga: oficialiosios statistikos vaidmuo

01 Oficialioji statistika yra „nepakeičiamas demokratinės visuomenės informacinės sistemos elementas, padedantis vyriausybei, ekonomikai ir visuomenei gauti duomenis apie ekonominę, demografinę, socialinę ir aplinkosaugos padėtį“¹. Kaip viešąją gėrybę, ją tobulina, rengia ir skleidžia nacionalinės statistikos institucijos ir tarptautinės organizacijos. Oficialioji Europos statistika apima pačią ES, jos valstybes nares ir regionus bei Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) šalis.

02 Aukštos kokybės Europos statistika yra svarbi siekiant padėti politikos formuotojams rengti ir stebėti ekonominės, demografinės, socialinės ir aplinkosaugos politikos kryptis, kuriomis siekiama augimo ir darnaus vystymosi. Ji taip pat labai svarbi renkant ir skirstant ES lėšas, be to, ji labai svarbi įmonėms, tyrėjams ir plačiajai visuomenei. COVID-19 pandemija parodė, kad skubiai reikia beveik tikralaikių duomenų, teikiamų greitomis, lanksčiomis ir labiau koordinuotomis statistikos sistemomis (žr. [I priedą](#)).

03 Kokybė yra daugiaaspektė sąvoka, tačiau paprasta apibrėžtis yra „tinkama naudoti“ arba „tinkama pagal paskirtį“. Kalbant apie Europos statistiką, kokybė apibūdinama pagal šiuos kriterijus: reikalingumas, tikslumas, palyginamumas ir suderinamumas, savalaikiškumas ir punctualumas, prieinamumas ir aiškumas (žr. [1 lentelę](#)). Šie aspektai yra tarpusavyje susiję, o tarp kai kurių iš jų esama prieštarų.

¹ United Nations' Economic and Social Council, *Resolution adopted by the Economic and Social Council on 2013 m. liepos 24 d.: 2013/21 - Fundamental Principles of Official Statistics*, 2013.

1 lentelė. Kokybės kriterijai

Kokybės kriterijai	Aprašymas
Reikalingumas	Statistikos atitiktis esamiems ir galimiems naudotojų poreikiams laipsnis.
Tikslumas	Reiškia įverčių artumą nežinomoms tikrosioms reikšmėms.
Palyginamumas	Reiškia galimybę palyginti statistinę informaciją laiko ir geografiniu aspektu, įvertinant taikomų sąvokų, metodų ir (arba) procedūrų skirtumus ir jų poveikį.
Suderinamumas	Reiškia galimybę duomenis jungti arba sieti įvairiais būdais ir įvairioms reikmėms.
Savalaikiškumas	Trukmė tarp galimybės pasinaudoti statistine informacija momento ir įvykio ar reiškinių, kurį ši informacija apibūdina.
Punktualumas	Trukmė nuo statistinės informacijos paskelbimo datos iki datos, kada ji turėjo būti pateikta.
Prieinamumas ir aiškumas	Reiškia sąlygas ir būdus, leidžiančius naudotojui gauti, naudoti ir aiškinti statistinę informaciją.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Reglamento (EB) Nr. 223/2009 12 straipsniu.

Europos statistikos rengimo teisinis pagrindas

04 Laikui bėgant ES teisinis pagrindas keitėsi, daugiausia atsižvelgiant į ES institucijų poreikius. Sutartyje dėl ES veikimo² teigiama, kad statistinė informacija „rengiama laikantis nešališkumo, patikimumo, objektyvumo, mokslinio nepriklausomumo, sąnaudų efektyvumo ir statistinio konfidencialumo principų; ji netampa pernelyg sunkia našta ūkio subjektams“.

05 Pagal Reglamentą dėl Europos statistikos³ sukurama Europos statistikos sistema (ESS) – Eurostato (Komisijos generalinio direktorato ir ES statistikos tarnybos) bei nacionalinių statistikos institucijų (NSI) ir kitų nacionalinių institucijų (KNI), kiekvienoje valstybėje narėje atsakingų už Europos statistikos plėtojimą, rengimą ir sklaidą, partnerystė. Į partnerystę taip pat įtrauktos ELPA šalių statistikos institucijos.

² SESV 338 straipsnis.

³ 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) 223/2009 (OL L 87, 2009 3 31) su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES) 2015/759.

06 Reglamente toliau apibrėžiama, kaip turėtų būti organizuojama ESS, nurodomos pagrindinės jos partnerių pareigos ir nustatoma bendrais statistikos principais pagrįsta Europos statistikos tobulinimo, rengimo ir sklaidos sistema. Jame taip pat nustatytas Europos statistikos programų (ESP, toliau – programos), kuriose apibrėžiamos pagrindinės Europos statistikos plėtojimo, rengimo ir sklaidos sritys ir tikslai laikotarpiui, atitinkančiam daugiametės finansinės programos laikotarpį, rengimo teisinis pagrindas. Iš bendros 489 milijonų eurų sumos pagal ankstesnę programą (2013–2020 m.) ESS šalims buvo skirti 193 milijonai eurų dotacijų (kiti generaliniai direktoratai (GD) papildomai skyrė 181 milijoną eurų kaip perįgaliotuosius asignavimus). Pagal dabartinę programą (2021–2027 m.) planuojamos 552 milijonų eurų išlaidos⁴, įskaitant 74 milijonus eurų įsipareigojimų asignavimus 2021 m.⁵ Šiuo metu Komisija svarsto galimybę peržiūrėti reglamentą, kad daugiausia dėmesio būtų skiriama naujiems duomenų šaltiniams, technologijoms ir įžvalgoms, dalijimuisi duomenimis ir statistiniams atsakui krizės aplinkybėmis.

07 Reglamente nustatyti statistikos principai toliau plėtojami Europos statistikos praktikos kodekse (PK), kurio tikslas – užtikrinti visuomenės pasitikėjimą Europos statistika⁶. Paskutinį kartą PK buvo peržiūrėtas 2017 m. (žr. **1 diagramą**).

1 diagrama. Europos statistikos praktikos kodekso principai

EUROPOS STATISTIKOS SISTEMOS KODEKSAS

KAS? Institucinė aplinka

1. Profesinis nepriklausomumas
- 1bis. Koordinavimas ir bendradarbiavimas
2. Įgaliojimas rinkti duomenis ir gauti prieigą prie duomenų
3. Išteklių pakankamumas
4. Įsipareigojimas dėl kokybės
5. Statistinių duomenų konfidencialumas ir duomenų apsauga
6. Nešališkumas ir objektyvumas

KAIP? Statistikos rengimo procesai

7. Tinkama metodika
8. Tinkamos statistinės procedūros
9. Neperdėta našta respondentams
10. Sąnaudų efektyvumas

Kas? Statistiniai rezultatai (produktai)

11. Reikalingumas
12. Tikslumas ir patikimumas
13. Savalaikiškumas ir punktualumas
14. Suderinamumas ir palyginamumas
15. Prieinamumas ir aiškumas

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2017 m. Europos statistikos praktikos kodeksu.

⁴ 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/690 4 straipsnio 2 dalis.

⁵ Patvirtinto 2021 m. biudžeto 03 02 05 straipsnis „Aukštos kokybės Europos statistikos rengimas ir platinimas“, kurį galima rasti <http://data.europa.eu/eli/budget/2021/1/oj>

⁶ Reglamento (EB) 223/2009 11 straipsnis.

Europos statistikos sistemos valdymas

08 Atsakomybė už duomenų, reikalingų Europos statistikai rengti viešam (ES ir valstybių narių) naudojimui, rinkimą tenka dviem statistikos sistemoms su atskiromis teisinėmis sistemomis, atspindinčiomis skirtingas valdymo struktūras. Tai yra Europos statistikos sistema (ESS)⁷ ir Europos centrinių bankų sistema (ECBS)⁸.

09 ESS valdo Europos statistikos sistemos komitetas, kuriam pirmininkauja Eurostatas, o jį sudaro nacionalinių statistikos institucijų narių atstovai. Komitetas teikia ESS profesinę paramą tobulinant, rengiant ir skleidžiant statistiką. Jis taip pat atsakingas už Europos statistikos praktikos kodeksą.

10 Eurostatas veikia kaip ES statistikos institucija. Jam tenka vadovaujamasis vaidmuo derinti statistiką, glaudžiant bendradarbiaujant su nacionalinėmis statistikos institucijomis. Jo pagrindinė funkcija – apdoroti ir skelbti palyginamą statistinę informaciją Europos lygmeniu, vertinant valstybių narių pateiktų duomenų kokybę.

11 ESS padeda Europos statistikos patariamasis komitetas (toliau – Patariamasis komitetas)⁹, o jos veiklą, susijusią su Europos statistikos praktikos kodekso įgyvendinimu, prižiūri Europos statistikos valdymo patarioji taryba (ESVPT)¹⁰, nepriklausomų statistikos ekspertų organas (žr. [2 diagramą](#)).

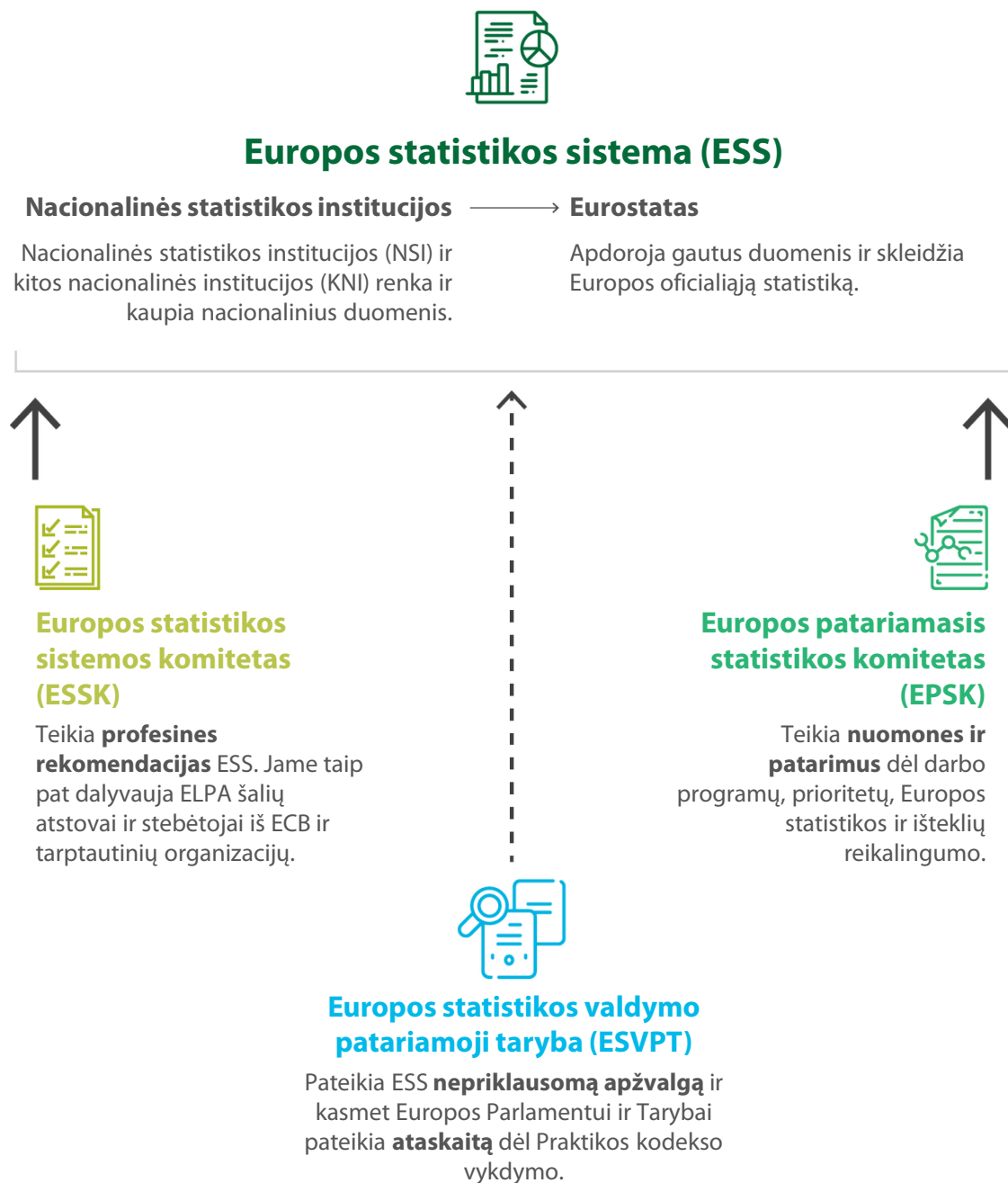
⁷ Kaip aprašyta Reglamento 223/2009 4 straipsnyje.

⁸ ECBS statistikos funkcija grindžiama ECBS ir ECB statuto 5 straipsniu.

⁹ Įsteigtas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 234/2008/EB.

¹⁰ Įsteigta Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 235/2008/EB.

2 diagrama. ESS valdymo struktūra

Šaltinis: Audito Rūmai.

Audito apimtis ir metodas

12 Bendras šio audito tikslas – įvertinti, ar Komisija veiksmingai teikia aukštos kokybės Europos statistiką. Šiame dokumente Eurostatu remiamės, kai teikiame pranešimus apie sritis, už kurias jis, kaip Europos Sąjungos statistikos tarnyba, yra visiškai atsakingas.

13 Kad atsakytume į audito klausimą, vertinome, ar:

- Komisija turi išsamią strategiją ir veiksmingas programas aukštos kokybės statistikai rengti;
- Eurostatas teikia tinkamą paramą, ar įdiegė patikimą gaunamų duomenų kokybės vertinimą ir, skleisdamas Europos statistiką, užtikrina, kad visi naudotojai turėtų skaidrią ir vienodą prieigą;
- siekiant užtikrinti ir toliau gerinti statistinių duomenų kokybę, buvo visapusiškai pasinaudota tarpusavio vertinimais.

14 2012 m. paskelbėme specialiąją ataskaitą dėl Europos statistikos kokybės¹¹. 2016 m. atlikę tolesnius veiksmus nustatėme, kad kai kurios rekomendacijos vis dar nebuvo visiškai įgyvendintos. Dėl šios priežasties ir atsižvelgdami į naujausius pokyčius Europos statistikoje, nusprendėme atlikti naują auditą ta pačia tema. Todėl išnagrinėjome, kokia pažanga padaryta nuo 2013 m. sausio mėn. iki 2021 m. gruodžio mėn. Siekiame, kad mūsų nustatyti faktai ir rekomendacijos prisidėtų prie Eurostatato kokybės valdymo procesų veiksmingumo ir taip padėtų didinti Europos statistikos kokybę.

15 Pasirinkome tris temines sritis (darbo, verslo ir sveikatos) ir patikrinome, ar Eurostatas, atlikdamas vertinimą, užtikrina aukštos kokybės statistiką, daugiausia dėmesio skirdamas 2017–2020 m. rinktiems duomenims pagal Reglamente 223/2009 nustatytus kokybės kriterijus. Atlikdami analizę daugiausia dėmesio skyrėme šiai statistinei veiklai (žr. [II priedą](#)):

- ES darbo jėgos tyrimui (DJT);
- verslo struktūros statistikai;

¹¹ Audito Rūmų specialioji ataskaita 12/2012 „Ar Komisija ir Eurostatas pagerino patikimos ir įtikimos Europos statistikos rengimo procesą?“

- o sveikatai, įskaitant „sveikatos priežiūros išlaidas“, „su išlaidomis nesusijusius sveikatos priežiūros duomenis“ ir „mirties priežastis“.

16 Į imtį įtrauktose valstybėse narėse (Kroatijoje, Italijoje, Kipre, Lietuvoje ir Suomijoje) tikrinome visus kokybės aspektus (žr. **03** dalį). Kalbant apie savalaikiškumą, punktualumą ir išsamumą, dėl lengvai prieinamų dokumentų aprėpėme visas ES valstybes nares. Imtį parinkome remdamiesi šešiais kriterijais, kad užtikrintume reikalingumą, reikšmingumą, plačią geografinę aprėptį ir tinkamą skirtingų statistinių sistemų derinį, t. y. remdamiesi tyrimais arba administraciniais duomenimis.

17 Audito metu taip pat tikrinome kitų Komisijos departamentų (Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties (EMPL GD), Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ (GROW GD), Sveikatos ir maisto saugos (SANTE GD) generalinių direktoratų), ESVPT ir Patariamojo komiteto indėlį rengiant Europos statistiką. Netikrinome valstybių narių siunčiamų duomenų kokybės, ECBS rengiamos Europos statistikos ar naujų duomenų šaltinių naudojimo.

18 Savo darbą grindėme įvairių šaltinių kriterijais, pavyzdžiui, sutartais oficialiosios statistikos principais, atitinkamomis įgyvendinimo gairėmis ir geriausia tarptautine praktika (žr. **III priedą**).

19 Tikrinome ne tik duomenis ir statistiką, bet ir atitinkamus teisės aktus, tarptautines gaires ir rekomendacijas, Komisijos ir pasirinktų valstybių narių pateiktus dokumentus, įskaitant jų atsakymus į išsamius klausimynus, apimančius visą audito apimtį. Peržiūrėjome 13 dotacijų, susijusių su trimis teminėmis sritimis (žr. **IV priedą**), kurias Eurostatas valdė pagal 2013–2020 m. programą, imtį. Šios dotacijos susijusios su projektais, kuriuos įgyvendina nacionalinės statistikos institucijos ar kitos nacionalinės institucijos mūsų penkiose valstybėse narėse.

20 Atlikome interviu su Komisijos, Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro, penkių valstybių narių nacionalinių statistikos institucijų ir kitų nacionalinių institucijų bei trijų tarptautinių organizacijų (TDO, EBPO ir PSO) darbuotojais. Taip pat stebėjome ESS komiteto posėdžius, kalbėjomės su esamais ir buvusiais ESS valdymo organų (ESVPT ir Patariamojo komiteto), ELPA statistikos tarnybos, Europos nacionalinių statistikos draugijų federacijos, Karališkosios statistikos draugijos nariais ir darbo, verslo bei sveikatos statistikos ekspertais. Dėl COVID-19 situacijos visi interviu vyko tik vaizdo konferencijų būdu.

Pastabos

Strategija ir programos pateisino lūkesčius, tačiau nepakankamai dėmesio skirta inovacijoms ir buvo patenkinti ne visi naudotojų poreikiai

21 Komisija savo strateginius prioritetus daugiausia įgyvendina nuosekliai vykdydama programas, kurios turėtų būti parengtos taip, kad atitiktų Europos statistikos naudotojų poreikius, ir prireikus būtų peržiūrėtos siekiant atsižvelgti į bet kokius netikėtus pokyčius. (žr. **3 diagrama**). Toliau pateiktose skirsniuose nagrinėjame, ar:

- a) Komisijos statistikos programos ir Eurostato strateginiai planai yra gerai parengti, išsamūs ir veiksmingai stebimi;
- b) programos atitinka naudotojų poreikius;
- c) programos užtikrina ekonominį naudingumą skiriant dotacijas nacionalinėms statistikos sistemoms.

3 diagrama. Daugiametis finansinis planavimas, programos ir Eurostato strategijos

Šaltinis: Audito Rūmai.

Strateginiai planai ir programos didžia dalimi atitiko institucijų lūkesčius, tačiau trūko pažangos vertinimo

22 Išnagrinėjome 2013–2020 m. programą, 2016–2020 m. ir 2020–2024 m. Eurostato strateginius planus, statistikos metines darbo programas nuo 2013 m. ir programų stebėsenos ir vertinimo dokumentus. Taip pat išnagrinėjome dabartinę

2021–2027 m. ES bendrosios rinkos programą, 2013–2020 m. prioritetų nustatymo mechanizmą ir 2019 m. ESS vykusią derybų dėl šių prioritetų pakeitimo 2021–2027 m. laikotarpiu esmę.

23 Nustatėme, kad 2013–2020 m. programa yra iš esmės parengta taip, kad atitiktų institucinių Europos statistikos naudotojų lūkesčius ir poreikius, ir joje yra numatyta stebėsenos sistema. Tačiau vėliau Komisija nusprendė, kad kai kurie pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai (PVRR), iš pradžių naudoti programos rezultatyvumui vertinti, nebuvo susiję su programos tikslais ir negalėjo parodyti ES finansavimo poveikio. Šiuos PVRR pakeitė kiti (žr. **4 diagramą**). Dėl šio pakeitimo ir naudotojų pasitenkinimo apklausos metodikos pakeitimų nebuvo galima įvertinti, kokia pažanga buvo pasiekta per visą aštuonerių metų laikotarpį.

4 diagrama. Eurostato 2013–2020 m. programos pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių raida

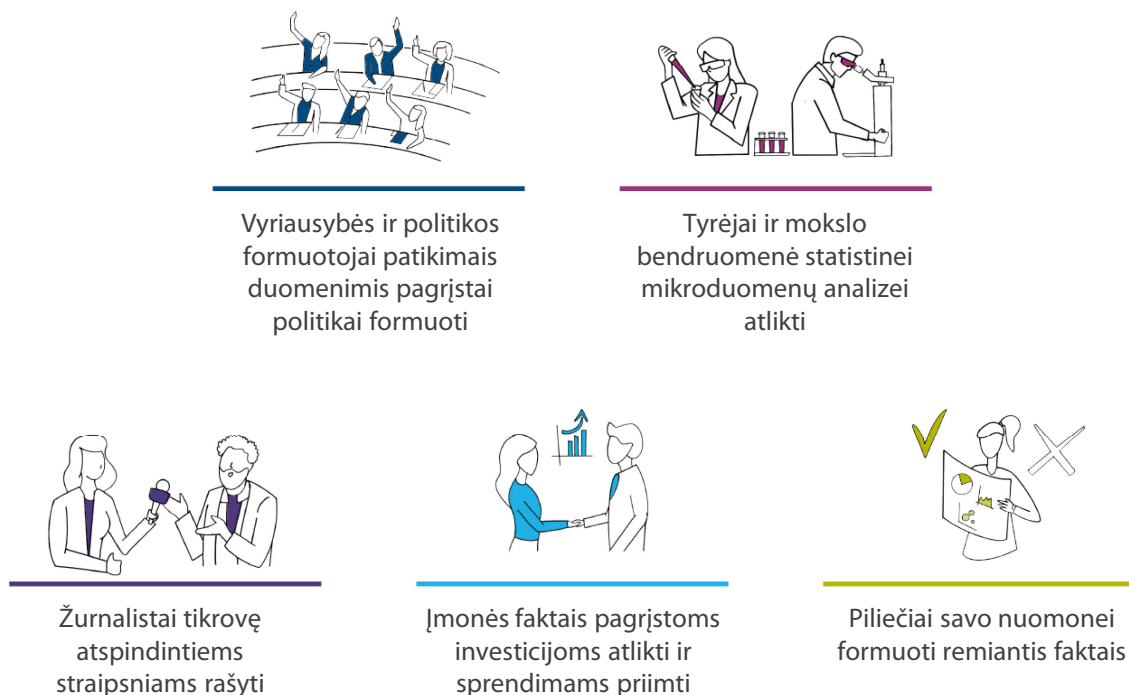
PVRR	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Išorinių vartotojų duomenų išgavimo iš Eurostato viešųjų duomenų bazių (EuroBase ir Comext) naudojantis Eurostato svetaine atvejų skaičius	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Statistinė aprėptis (matuojama kaip rodiklių, subrodiklių ir visų jų suskirstymo skaičius)					✓	✓	✓
Eurostato poveikis internetui: a) paminėjimų skaičius b) neigiamų nuomonių procentinė dalis					✓	✓	✓
Vartotojų, kurie bendrą Eurostato statistikos kokybę vertina „labai gerai“ arba „gerai“, procentinė dalis	✓	✓	✓	✓			
Eurostato teikiamos statistikos pogrupio savalaikiškumas, matuojamas dienų skaičiumi nuo paskutinės statistikos ataskaitinio laikotarpio dienos iki susijusio informacinio pranešimo paskelbimo dienos					✓	✓	✓
Vartotojų, kurie Europos statistikos savalaikiškumą (atitiktį jų reikmėms) vertina „labai gerai“ arba „gerai“, procentinė dalis	✓	✓	✓	✓			
Statistinių duomenų imties punktualumas: vidutinis dienų skaičius anksčiau (teigiamas) arba vėliau (neigiamas), palyginti su teisės aktuose nustatyto tikslu: PEER ir ES išorės prekyba	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Vartotojų, kurie Europos regionų ir šalių statistikos palyginamumą vertina „labai gerai“ arba „gerai“, procentinė dalis	✓	✓	✓	✓			
Laiko eilučių, apimančių 10 ar daugiau metų iš eilės, procentinė dalis					✓	✓	✓
Statistinių duomenų imties laiko eilučių trukmė: „Euro-Indicators“ aktyvios eilutės	✓	✓	✓	✓			

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos duomenimis.

Nepakankamai patenkinti naudotojų poreikiai ir vis dar yra duomenų spragų

24 Norint užtikrinti statistinės informacijos **reikalingumą**, ji pirmiausia turi būti rengiama atsižvelgiant į naudotojus. Jos rengimas nėra savitiksliis; veikiau ji turi tarnauti tiems, kurie naudoja duomenis siekdami pagerinti politiką ir rezultatus. Turėdamas omenyje šį tikslą, Eurostatas turėtų konsultuotis su visų rūšių naudotojais, kad nustatytų poreikius, į kuriuos turi būti atsižvelgta vykdant strateginį planavimą. Patariamasis komitetas, kaip pagrindinis naudotojams atstovaujantis organas, turėtų padėti užtikrinti, kad programos planavimo procese būtų atsižvelgiama į jų reikalavimus ir užmegzti ryšius su nacionalinėmis statistikos naudotojų tarybomis¹² (žr. **5 diagramą**).

5 diagrama. Europos statistikos naudotojai

Šaltinis: Audito Rūmai.

25 Eurostatas naudotojų poreikius nustato keliais kanalais. Pavyzdžiui, jis kasmet rengia klausymus, kad konsultuotųsi su kitais Komisijos tarnybomis, kas dvejus metus rengia naudotojų pasitenkinimo apklausą ir kartais rengia mažiau reprezentatyvias konsultacijas dėl konkrečių produktų (pavyzdžiui, **Europos ekonomikos atsigavimo statistinių duomenų suvestinės**).

¹² Žr. 2008 m. kovo 11 d. sprendimo Nr. 234/2008/EB 1 ir 3 straipsnius.

26 Patariamasis komitetas teikia pirmenybę poreikiams, kylantiems iš ES politikos ir iniciatyvų. Be to, 12 Komisijos paskirtų narių dalyvauja asmeniškai, o ne kaip mokslinių asociacijų, universitetų ir mokslinių tyrimų institutų, iš kurių jie atvyksta, atstovai¹³; todėl jie iš tikrųjų neužtikrina kolektyvinio požiūrio. Kiti pagrindiniai naudotojai ir suinteresuotosios šalys, pavyzdžiui, pilietinė visuomenė, nevyriausybinių organizacijų, atstovaujančios pažeidžiamoms ir marginalizuotoms grupėms, ir tarptautinės organizacijos, nedalyvauja.

27 Nuo pat įsteigimo Patariamasis komitetas nepadarė didelės pažangos užmegzdamas ryšius su nacionaliniais statistikos naudotojais. Iš tiesų tik 2021 m. jis parengė 23 nacionalinių statistikos naudotojų tarybų apžvalgą ir planavo stiprinti bendradarbiavimą su jomis. Be to, atlikdami savo darbą radome įrodymų, kad Italijos naudotojų tarybos veikla buvo sustabdyta, o Kroatijoje tokia taryba dar neveikia.

28 Atlikdami auditą nustatėme su išlaidomis nesusijusios sveikatos priežiūros ir sergamumo statistikos trūkumų. Su išlaidomis nesusijusi sveikatos priežiūros statistika, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros ištekliai ir veikla, yra savanoriška, o duomenų rinkiniai vis dar neišsamūs, nes ne visos valstybės narės pateikia Eurostatui visus sutartus duomenis. Netrukus bus priimtas įgyvendinimo reglamento, kuriuo nustatomas būtiniausių reikalavimų sąrašas, projektas, o duomenys pirmą kartą turėtų būti perduoti 2023 m. Tikimasi, kad kokybė (įskaitant išsamumą) pagerės, nebent tam tikroms valstybėms narėms būtų taikomos leidžiančios nukrypti nuostatos. Sergamumo statistika buvo kuriama daugiau nei 10 metų ir vis dar nėra baigta.

29 Kitas svarbus trūkumas, kurį nustatėme, yra susijęs su ES MVĮ apibrėžtimi, kurią Eurostatas netinkamai taiko, nes kai kuriose valstybėse narėse sunku gauti visus finansinius duomenis. Europos statistikoje MVĮ klasifikuojamos tik pagal darbuotojų skaičių (mažiau nei 250 žmonių) ir neatsižvelgiama į finansinius kriterijus (metinę apyvartą ir bendrą balansą).

ES statistikos finansavimo šaltiniai nėra tinkami ir prioritetas nepakankamai teikiamas novatoriškiems projektams

30 Komisija turėtų atsižvelgti į pagrindinius naudotojų poreikius ir papildyti nacionalinį finansavimą, suteikdama nacionalinėms statistikos sistemoms tinkamus finansinius išteklius, kaip rekomenduojama tarptautinėse gairėse (žr. [III priedą](#)). Programos lėšos skiriamos pagal metines darbo programas, kurias rengia ir priima

¹³ Žr. 2008 m. kovo 11 d. sprendimo Nr. 234/2008/EB 4 straipsnį.

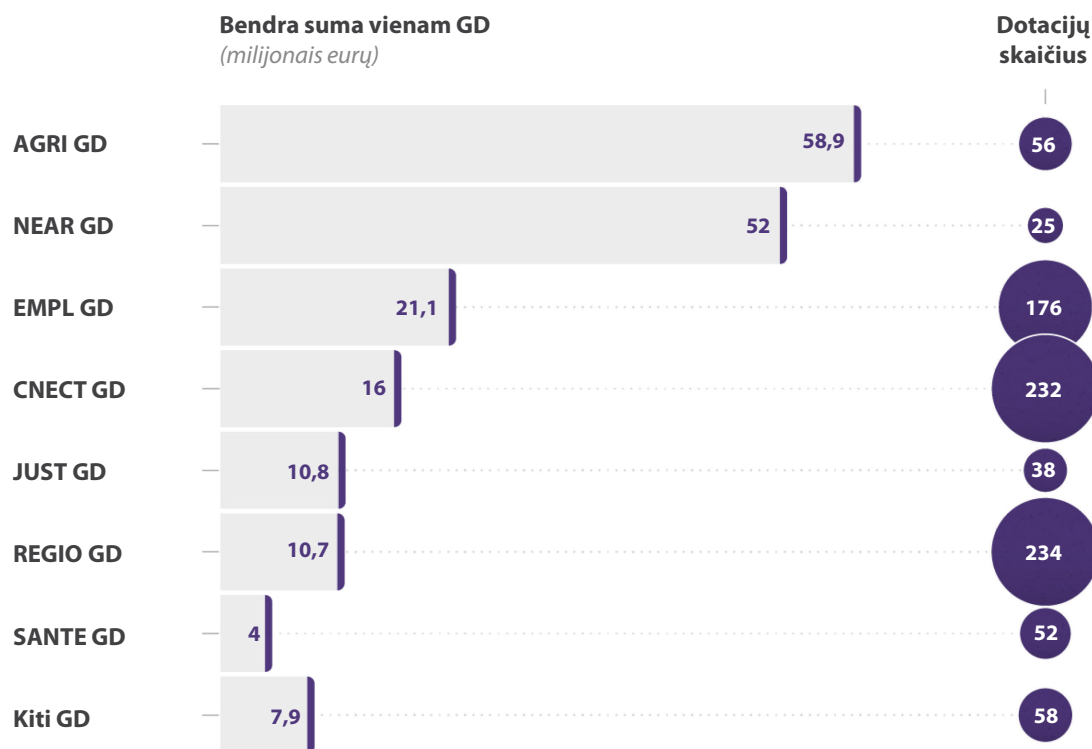
Komisija ir kurios apima finansavimą dotacijomis, viešaisiais pirkimais ir kitais susitarimais. 2021–2027 m. daugiamečiame finansinėje programoje programai skirti 552 milijonai eurų – apie 78,9 milijono eurų per metus (+29 %, palyginti su 2013–2020 m. laikotarpio metiniu vidurkiu). ES metinis įnašas į ESS sudaro 2,4 % visų apskaičiuotų oficialiosios statistikos rengimo išlaidų (apie 3 milijardus eurų 2020 m. pagal Eurostatą atliktą išlaidų vertinimo tyrimą¹⁴).

31 Dotacijos yra plačiausiai paplitusi ir geriausiai įsitvirtinusi priemonė, kuria skatinama kurti naują statistiką, atsižvelgiant į institucinių naudotojų nustatytus poreikius. Jos naudojamos pagal poreikį ir jomis finansuojama apie 70 % projekto išlaidų, susijusių su statistinės veiklos tobulinimu, pavyzdžiui, naujų tyrimo modulių kūrimu, tiesioginiu duomenų rinkimu ir interviu telefonu.

32 Eurostatas taip pat administruoja dotacijas, kurias finansuoja kiti Komisijos departamentai (pavyzdžiui, EMPL GD ir SANTE GD) ne pagal programą (žr. [6 diagramą](#)). Šių dotacijų, kaip ir pagal programą finansuojamų dotacijų, tikslas – skatinti tobulinti statistiką, kad ji atitiktų konkrečius generalinių direktoratų poreikius, nors kartais jos skiriamos ir jau privalomai vykdomai statistinei veiklai. Atsižvelgdami į tai, 2012 m. rekomendavome: „Siekdama užtikrinti visapusišką Europos statistikos praktikos kodekso įgyvendinimą, Komisija turėtų: e) [...] palaipsniui nutraukti pagal perįgaliojimą suteiktų statistikos rengimui skirtų veiklos asignavimų mechanizmo [...] taikymą“. Manome, kad dabartinė tvarka, pagal kurią Eurostatas yra finansiškai priklausomas nuo kitų generalinių direktoratų, nėra visiškai suderinta su tarptautinėmis rekomendacijomis ir geriausia praktika dėl atitinkamų išteklių skyrimo ir neskatina institucijų nepriklausomumo.

¹⁴ Eurostat, *Support for the Final Evaluation of the European Statistical Programme 2013–2020*, July 2021, p. 43.

6 diagrama. Statistikos dotacijos, gautos iš kitų generalinių direktoratų, bet valdomos Eurostato, 2013–2020 m.

Pastaba. Kiti generaliniai direktoratai yra DEVCO GD, EAC GD, HOME GD ir MOVE GD.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos duomenimis.

33 Nustatėme, kad ES dotacijos daugiausia skiriamos instituciniams poreikiams tenkinti, nemažai jų skiriama privalomai statistinei veiklai finansuoti, o kai kuriais atvejais nacionalinių statistikos sistemų reguliarioms personalo išlaidoms padengti. Tik keliomis dotacijomis finansuojami novatoriški projektai (pavyzdžiui, bandomieji sergamumo statistikos tyrimai), turintys didelę pridėtinę vertę, kurie kitu atveju nebūtų finansuojami nacionaliniu lygmeniu.

34 Finansuojami projektai turi būti vertinami, siekiant patikrinti, ar jie pasiekia savo tikslus ir teikia naudą, atitinkančią investuotus išteklius. Nors buvo įvertintos atskiros dotacijos, kokybinis rezultatų vertinimas iš esmės nebuvo pagrįstas, todėl gali būti apribota tolesnių veiksmų apimtis ir sumažėti rezultatų tvarumas.

Eurostatas teikia tinkamą paramą nacionalinėms statistikos sistemoms, tačiau vis dar yra vertinimo ir sklaidos trūkumų

35 Eurostato užduotis – tobulinti, rengti ir skleisti Europos statistiką¹⁵. Šiuo tikslu jis teikia paramą nacionalinėms statistikos institucijoms, vertina iš valstybių narių gautų duomenų kokybę pagal nustatytus kriterijus (žr. **03** dalį), o vėliau juos konsoliduoja ir skelbia. Kokybės kriterijai „reikalingumas“ ir „prieinamumas ir aiškumas“ aptariami atitinkamai **24–29** ir **59–69** dalyse.

36 Eurostatas turėtų būti įdiegęs veiksmingą kokybės valdymo sistemą su rašytinėmis kiekvienos teminės srities kokybės vertinimo procedūromis¹⁶ (žr. **7 diagramą**).

7 diagrama. Kokybės vertinimo procesas: nuo duomenų pateikimo iki paskelbimo

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos informacija.

37 Toliau esančiuose skirsniuose nagrinėjame, ar Eurostatas:

- teikia tinkamą paramą nacionalinėms statistikos institucijoms;
- patikimai įvertina gaunamų duomenų kokybę;
- skleisdamas statistinę informaciją, užtikrina, kad visi naudotojai turėtų skaidrią ir vienodą prieigą.

¹⁵ Reglamento (ES) 223/2009 6 straipsnis.

¹⁶ Komisijos sprendimas 2012/504/ES ir Europos statistikos praktikos kodeksas.

Eurostatas teikia tinkamą paramą nacionalinėms statistikos sistemoms

38 Atlikdamas Europos statistikos kokybės gerinimo koordinatoriaus vaidmenį, Eurostatas turėtų laiku teikti valstybėms narėms tinkamą paramą ir kurti bendradarbiavimo tinklus, skatinančius dalijimąsi žiniomis¹⁷. Remdamiesi turimais dokumentais nustatėme, kad Eurostato parama valstybėms narėms paprastai yra tinkama ir teikiama laiku. Pavyzdžiui, prasidėjus COVID-19 pandemijai, vyriausybėms, žiniasklaidai ir visai visuomenei atsirado precedento neturintis poreikis gauti greitus ir patikimus statistinius duomenis keliose srityse (žr. *I priedą*). Netrukus po to, kai prasidėjo pandemija, Eurostatas išleido gaires ir metodines pastabas dėl duomenų rinkinių, tokių kaip darbo jėgos tyrimas, rengimo.

39 Tačiau Eurostatas neturi rašytinių vidaus paramos teikimo procedūrų, visų pirma susijusių su terminais. Nustatėme sudėtingų metodologinių problemų, kurioms išspręsti prireikė daug laiko, pavyzdžių. Pavyzdžiui, duomenų apie ilgalaikę priežiūrą (atskiriant socialinę ir sveikatos priežiūrą) traktavimo problema egzistuoja nuo vadovo „Sveikatos sąskaitų sistema, 2011“ parengimo 2015 m.¹⁸ Ši problema turi įtakos tos srities duomenų išsamumui ir palyginamumui. 2022 m. vasario mėn. šį klausimą pradėjo nagrinėti darbo grupė, kuri turėtų pateikti ataskaitą iki 2023 m. pabaigos.

Valstybių narių teikiamos kokybės ataskaitos nėra visiškai suderintos ir dokumentuotos

40 ESS vadove pateikiamos gairės, kaip ESS partneriams rengti rengėjų ir naudotojų kokybės ataskaitas apie visus statistinius procesus ir rezultatus. Kiekvieno statistinių duomenų rinkinio atveju šios ataskaitos turėtų būti suderintos tarp statistinių procesų ir jų viduje, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi esminės informacijos apie duomenų rinkimo ir jų tinkamumo tvirtinimo procesus teikimo naudotojams ir rengėjams gairių.

41 Tikrinome, ar valstybių narių pateiktos kokybės ataskaitos trijose teminėse srityse, kurias aprėpė mūsų auditas, atitiko ESS vadovą ir ar jose buvo pateikta tinkama ir suderinta informacija, kad būtų galima tinkamai įvertinti ir suprasti atitinkamus statistinius rezultatus.

¹⁷ Reglamento (ES) 223/2009 6 straipsnio 3 dalis, 7, 15 ir 18 straipsniai, Komisijos sprendimas 2012/504/ES.

¹⁸ Komisijos reglamentas (ES) 2015/359, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas (EB) Nr. 1338/2008.

42 Sektorių reglamentuose reikalaujama, kad valstybės narės Eurostatui siųstų kokybės ataskaitas ir metaduomenis ne rečiau kaip kas penkerius metus. Ilgas laiko tarpas tarp dviejų ataskaitų padidina riziką, kad šaltinių ir metodų aprašymai tarp dviejų duomenų rinkinių bus pasikeitę. Be to, viena iš penkių į mūsų imtį įtrauktų valstybių narių (Kroatija) dar nepateikė numatytos duomenų apie mirties priežastis kokybės ataskaitos. Teisinio reikalavimo pateikti su išlaidomis nesusijusių sveikatos priežiūros duomenų kokybės ataskaitą nėra; tačiau tikimasi, kad valstybės narės pateiks metaduomenų rinkmeną, kuri neatitinka kokybės ataskaitų struktūros.

43 Esama ataskaitų teikimo skirtumų tarp statistinės veiklos rūšių ir netgi pačioje statistinėje veikloje. Į mūsų imtį įtrauktų valstybių narių duomenų išsamumo lygis skiriasi; kai kurios jų nepateikia pakankamai informacijos, kad būtų galima tinkamai suprasti ir įvertinti duomenų kokybę. Be to, kokybės ataskaitų struktūra, išskyrus apie mirties priežastis, neatitinka gairių. Dėl šių neatitikimų informacija yra neišsami ir gali klaidinti naudotojus.

Eurostato atliekamas kokybės vertinimas neviseiškai užtikrina duomenų patikimumą

44 Eurostatas yra teisiškai įgaliojamas atlikti patikrą vietoje valstybėse narėse tokiose statistikos srityse kaip perviršinio deficito procedūra ir bendrosios nacionalinės pajamos. Jis neturi panašių įgaliojimų trijose mūsų audituotose srityse. Atsižvelgiant į tai, kad ES įnašai pagal kelias finansavimo priemones, pavyzdžiui, naująjį Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo fondą, apskaičiuojami remiantis Europos statistika, kurią tikrinti Eurostatas nėra įgaliojamas (pavyzdžiui, darbo jėgos ir gyventojų skaičiaus), ir todėl negali užtikrinti patikimumo, kyla rizika, kad bet koks ES lėšų paskirstymas remiantis tokiais duomenimis gali būti netikslus.

45 Eurostatas parengė rašytines duomenų tinkamumo patvirtinimo procedūras kiekvienoje iš mūsų nagrinėtų teminių sričių. Tačiau šios procedūros neapima nuodugnesnių duomenų kokybės patikrų valstybėse narėse, pavyzdžiui, patikrų vietoje.

46 Eurostatas taip pat parengė ES statistikos teisės aktų laikymosi stebėsenos naudotojų vadovus ir gaires. Vienas iš aspektų, kurių šiose gairėse trūksta, yra terminai, pagal kuriuos Eurostatas imtųsi veiksmų, jei nustatytų, kad valstybė narė nesilaiko taisyklėse nustatytų terminų.

47 Eurostatas naudoja įvairiomis IT priemonėmis, kad atliktų galutinius patikrinimus (logikos, patikimumo, nuoseklumo, tikslinimo lygio ir metinių pokyčių

normų). Kai kurie iš šių patikrinimų yra įtraukti į rinkmenas, kuriose yra klausimynas, kurį valstybės narės turi užpildyti, kad prieš išsiųsdamos galėtų aptikti ir ištaisyti bet kokią klaidą. Atlikus tinkamumo patvirtinimus, valstybėms narėms siunčiama patvirtinimo ataskaita, kurią jos turi patvirtinti; tik tada jų duomenys gali būti skleidžiami plačiau.

48 Eurostatas, EBPO ir PSO renka sveikatos priežiūros išlaidų ir su išlaidomis nesusijusių sveikatos priežiūros duomenų tinkamumo patvirtinimus bei jais dalijasi ir vienodai atlieka patikrinimus). Visose valstybėse narėse DJT duomenų apie mirties priežastis ir sveikatos priežiūros išlaidas tinkamumo patvirtinimas yra panašus. Tačiau galutiniai kiekvienos valstybės narės kokybės vertinimai nėra struktūrizuoti, juose nedokumentuojami ir nesiūlomi visų nustatytų problemų sprendimai. Kitų teminių sričių (su išlaidomis nesusijusios sveikatos priežiūros ir verslo struktūros statistikos) duomenų rinkmenas gavome, tačiau negavome galutinių kokybės vertinimų. Nustatėme, kad Eurostatas žino apie duomenų kokybės problemas, susijusias su jo atliktu tinkamumo patvirtinimu arba valstybių narių pateikta informacija. Kai kurioms duomenų kokybės problemoms išspręsti prireikia daug laiko (žr., pavyzdžiui, **39** dalyje pateiktą duomenų apie ilgalaikę priežiūrą aptarimą).

49 Audito laikotarpiu nustatėme trūkumų, susijusių su duomenų **tikslumu** trijose audituotose srityse (žr. **1 langelį**).

1 langelis

Trūkumų, susijusių su tikslumu, pavyzdžiai

Darbo jėgos tyrimas

- o Trijose valstybėse narėse, kuriose DJT yra savanoriškas, neatsakymo lygis buvo labai aukštas. 2018 m. Suomijoje – 34,5 %, Lietuvoje – 21,6 %, Kroatijoje – 42,4 %. 2020 m. antrąjį ketvirtį dėl pandemijos neatsakymo lygis visose valstybėse narėse pasiekė aukščiausią lygį – 34,6 %.
- o [Reglamento \(EB\) 577/98](#) 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse reikalaujama, kad atliekant reprezentatyvumo analizę būtų naudojama „santykinė standartinė paklaida“. Tačiau Eurostatas to neskaičiuoja ir savo analizėje nenaudoja valstybių narių pateiktų santykinų standartinių paklaidų.

Verslo struktūros statistika

- o Nepastebėjome įrodymų, kad Eurostatas būtų vertinęs atsakymų lygį ar pasisklidusiuosius intervalus.

- Nuo 1995 m. pagal [Reglamentą \(EB\) 696/93](#) valstybės narės privalo rengti verslo struktūros statistiką, naudodamos sąvoką „įmonė“, o ne „juridinis vienetas“ ir „veiklos rūšies vienetas (VRV)“, o ne „įmonė“. Eurostatas pradėjo užtikrinti, kad būtų laikomasi reglamento 2015 m. Kai kurios valstybės narės vis dar įvedinėja naująjį statistinį vienetą. Tais metais, kai jos pirmą kartą tai padaro, pokyčiai neišvengiamai daro poveikį duomenims ir lemia laiko eilutės lūžį. Neradome įrodymų, kad Eurostatas būtų prašęs valstybių narių pateikti metodikas, kad galėtų atlikti išsamią jų darbo šiuo klausimu analizę, arba kad būtų ėmęsis kokių nors kitų veiksmų.

Mirties priežastys

- Nors elektroniniai mirties liudijimai leistų greičiau pranešti apie mirtį, popieriniai liudijimai vis dar naudojami Kipre, Italijoje ir iš dalies Suomijoje (85 %). Nacionalinės statistikos institucijos juos renka ir apdoroja naudodami automatinio kodavimo sistemą „Iris“, kuria siekiama pagerinti tarptautinį palyginamumą. Italijoje 20 % liudijimų, kuriuos atmeta „Iris“ (120 000 liudijimų per metus), ekspertai koduoja rankiniu būdu, o Kipre visi liudijimai koduojami rankiniu būdu. Rankiniu būdu koduojant liudijimus padidėja klaidų rizika.

50 Išnagrinėjome, ar Eurostatas analizuoja atitiktį konceptualioms sistemoms ir duomenų **palyginamumo** bei **suderinamumo** lygį, ir nustatėme trūkumų visose mūsų audito metu nagrinėtose teminėse srityse (žr. [2 langelį](#)).

2 langelis

Trūkumų, turinčių įtakos duomenų palyginamumui, pavyzdžiai

Darbo jėgos tyrimas

- Penkiose mūsų analizuotose valstybėse narėse naudojamų DJT klausimynų išsamumas skiriasi. Negavome jokių dokumentinių įrodymų, kad Eurostatas būtų tinkamai išanalizavęs, kaip klausimynai atitinka privalomus kintamuosius. Nuo 2021 m. įsigaliojus naujam pagrindų reglamentui, Eurostatas pradėjo dirbti siekdamas nustatyti ir ištaisyti šiuos trūkumus.

Verslo struktūros statistika

- Tai, kad valstybės narės skirtingu metu priėmė naująjį vienetą „įmonė“, turėjo įtakos duomenims ne tik tarp šalių, bet ir laikui bėgant. Eurostato metaduomenų rinkmenoje ir valstybių narių kokybės ataskaitose nurodomi laiko eilučių lūžiai dėl vieneto „įmonė“ įvedimo. Eurostatas neprašė

perskaičiuoti ankstesnių metų duomenų, atsižvelgiant į naują statistinį vienetą, kad būtų užtikrintas palyginamumas laikui bėgant.

Sveikatos priežiūros išlaidos

- Ne rinkos paslaugų teikėjų (daugiausia viešųjų sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų) išlaidos turėtų būti vertinamos taikant sąnaudų metodą, kuris apima pagrindinio kapitalo vartojimą ir visas gamybos sąnaudas, remiantis kaupimo principu. Iš penkių mūsų imtyje esančių valstybių narių tik Italija taiko šį metodą, naudodama nacionalinių sąskaitų duomenis, kurie užtikrina, kad šie subjektai būtų teisingai įvertinti.

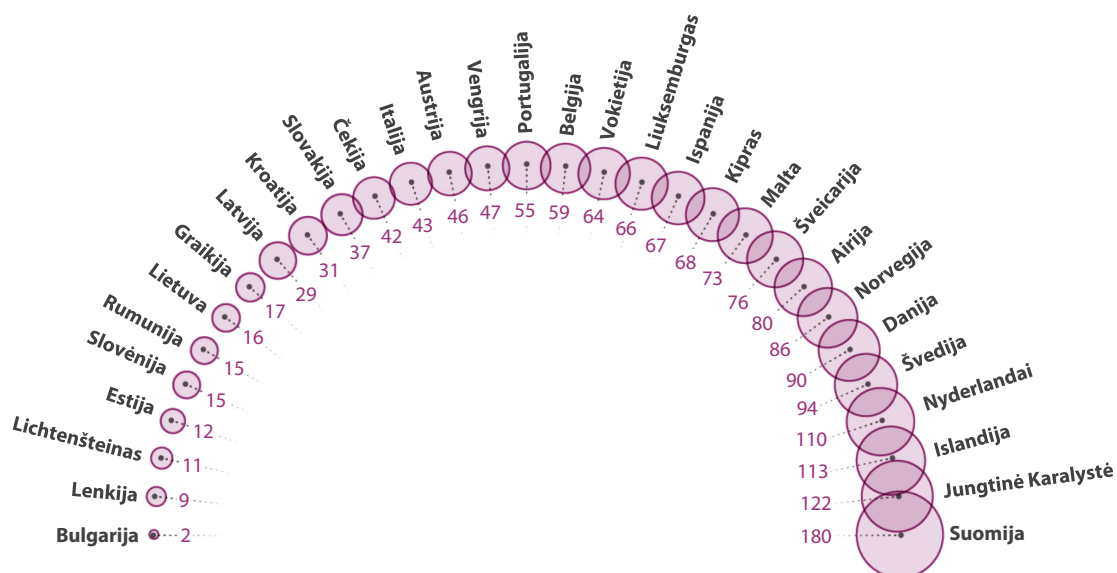
51 Taip pat nustatėme, kad duomenys apie mirties priežastis labai skiriasi, o tai rodo, kad, nepaisant daugelio suderinimo gairių, jie nėra koduojami vienodai visose valstybėse narėse. **8 diagramoje** parodytas menkas mirties priežasčių dėl demencijos duomenų palyginamumas: iš jos matyti, kad valstybės narės labai skirtingai koduoja demenciją, kuri yra viena brangiausių ligų¹⁹ ir antra pagrindinė mirties priežastis didelės pajamos gaunančiose šalyse²⁰. Be to, nors Alzheimerio liga pasaulyje sudaro 60–70 % visų demencijos atvejų²¹, jos dalis mirties priežasčių kategorijoje „demencija“ 2018 m. svyravo nuo 3,4 % Maltoje iki 99,9 % Rumunijoje. Taip pat nustatėme didelių mirčių nuo kvėpavimo takų ligų, pavyzdžiui, plaučių uždegimo ir gripo, dalies skirtumų.

¹⁹ El-Hayek, Y., *Tip of the Iceberg: Assessing the Global Socioeconomic Costs of Alzheimer's Disease and Related Dementias and Strategic Implications for Stakeholders*, Journal of Alzheimer's Disease, 70, 2019, p. 323–341.

²⁰ WHO, *The top 10 „causes of death“*, 9 December 2020.

²¹ WHO, *Dementia:Key facts*, 2 September 2021.

8 diagrama. Demencija, įskaitant Alzheimerio ligą, kaip mirties priežastis – riboto palyginamumo pavyzdys (standartinis mirtingumo rodiklis, 2018 m. 100 000 gyventojų)

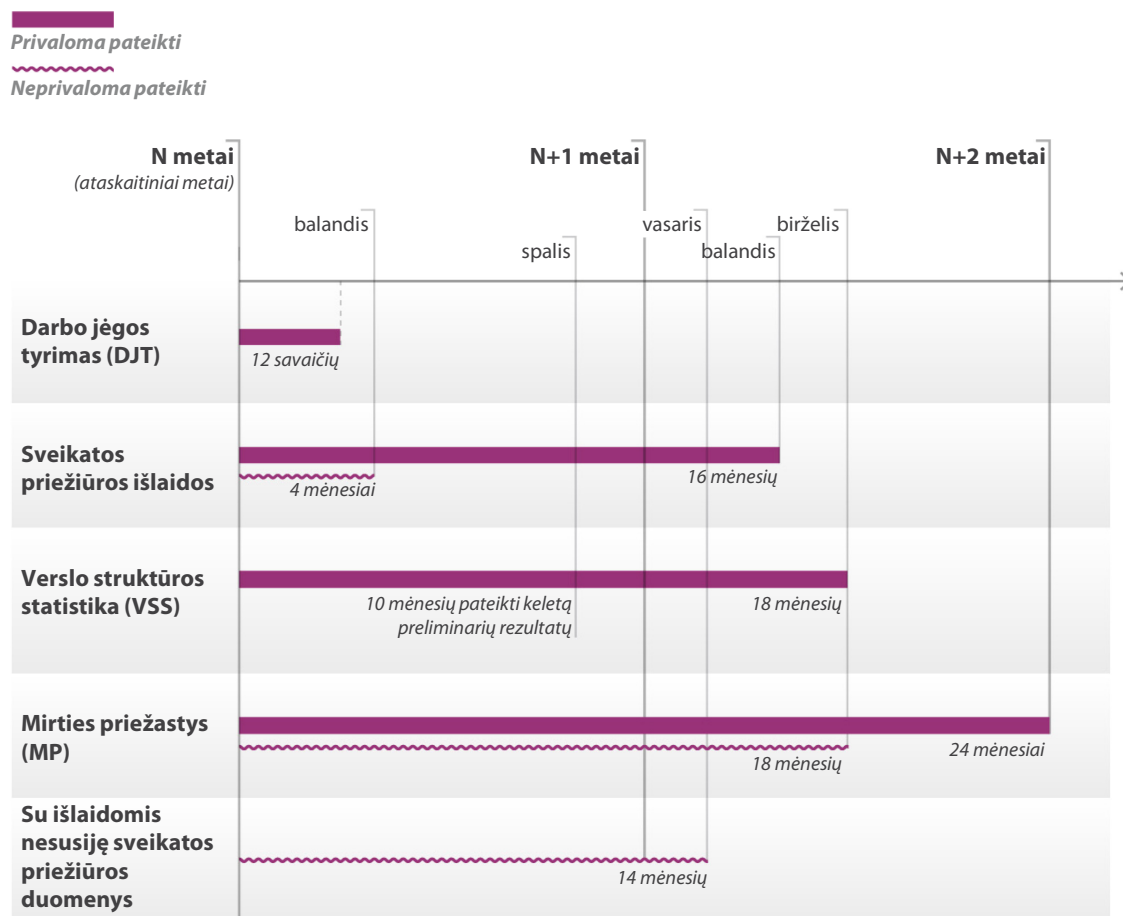
Pastaba. Remiantis Tarptautine ligų klasifikacija (TLK-10). Alzheimerio ligos ir kitų demencijos atmainų grupę sudaro G30 (Alzheimerio liga) ir F01–F03 (kitos demencijos atmainos). Prancūzija nepateikė 2018 m. duomenų (2017 m. – 51).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Eurostato duomenimis apie MP.

52 Sveikatos rezultatų skirtumus galima paaiškinti ne tik sveikatos priežiūros sistemų ar gyventojų sveikatos būklės skirtumais, bet taip pat nacionaline ir (arba) automatine kodavimo praktika, dėl kurios gali būti gaunami nepalyginami duomenys.

53 Statistikoje **savalaikiškumas** ir **punktualumas** yra svarbūs veiksmingam sprendimų priėmimui. Trijų audituotų sričių sektorių reglamentuose nurodyti ataskaitiniai laikotarpiai ir konkrečios datos, iki kurių valstybės narės turi pateikti Eurostatui duomenis ir kokybės ataskaitas ir (arba) metaduomenų rinkmenas (žr. **9 diagramą**). Dauguma valstybių narių duomenis pateikia tik tuo atveju, jei to reikalaujama pagal reglamentus.

9 diagrama. Valstybių narių duomenų pateikimo terminai

Šaltinis: Audito Rūmai

54 Kaip parodyta [9 diagramoje](#), kai kurių sričių statistiniai duomenys gali būti pateikiami praėjus 24 mėnesiams po ataskaitinio laikotarpio, o tai mažina jų naudą naudotojams. 2018 m., 2019 m. ir 2020 m. atitinkamai tik šešios, devynios ir aštuonios valstybės narės savanoriškai atsiuntė duomenis apie sveikatos priežiūros išlaidas per keturis mėnesius nuo ataskaitinių metų pabaigos, o tai reiškia, kad duomenys pateikti greičiau. Be to, atsiradus naujiems poreikiams, ESS neturi reikiamo procedūrinio lankstumo, kad galėtų greitai reaguoti į naujus duomenų rinkinius. Tai ypač akivaizdu COVID-19 atveju, kai sveikatos priežiūros ir verslo statistikai nebuvo galima skubiai gauti duomenų. Visų pirma, kalbant apie mirties priežasčių duomenis, reikėjo rasti alternatyvius mirtingumo apskaičiavimo būdus, t. y. organizuoti savanorišką duomenų apie savaitinį mirtingumą rinkimą, kad būtų galima apskaičiuoti mėnesinį perteklinį mirtingumą (žr. [V priedą](#)).

55 Pastebėjome trūkumų, susijusių su punktualumu, visose audito metu tikrintose statistikos srityse. Vėluojant pateikti jau pasenusius duomenis, visas procesas tampa neveiksmingas naudotojų poreikių tenkinimo požiūriu. Turima informacija apie faktines valstybių narių pateiktų duomenų datas liudija, kad DJT ir sveikatos statistiniai

duomenys vėluoja, palyginti su teisės aktuose nustatytais terminais. Sveikatos statistikos vėlavimo pavyzdžiai pateikti [3 langelyje](#). Tokios informacijos apie verslo struktūros statistiką nebuvo, todėl negalėjome įvertinti padėties šioje srityje.

3 langelis

Vėlavimo pateikti duomenis pavyzdžiai

Sveikatos priežiūros išlaidos

- 2018 m. ir 2019 m. duomenų rinkimo ciklais (2016 ir 2017 ataskaitiniai metai) viena valstybė narė reikalaujamą informaciją atsiuntė pavėlavusi 44 dienas. Nė vienas kitas vėlavimas neviršijo 17 dienų.
- Padėtis buvo blogesnė 2020 m., kai aštuonios valstybės narės praleido pateikimo terminą. Buvo vėluojama nuo 21 iki 75 dienų.

Mirties priežastys

- 2018 m. (2016 ataskaitiniai metai) trys valstybės narės atsiuntė reikalaujamus duomenis pasibaigus terminui. Buvo reikalaujama pateikti metaduomenų rinkmenas, tačiau trys valstybės narės jas pateikė pavėluotai, o septynios jų iš viso neatsiuntė.
- 2019 m. ir 2020 m. (2017 ir 2018 ataskaitiniai metai) 13 valstybių narių sugebėjo pateikti duomenis per 18 mėnesių. Trys duomenis atsiuntė pasibaigus terminui ir neatsiuntė reikalaujamų metaduomenų rinkmenų. Visų pirma Prancūzija nepateikė 2017 m. duomenų iki 2021 m. rugsėjo mėn. (21 mėnesio vėlavimas) ir vis dar nepateikė 2018 m. ir 2019 m. duomenų. Eurostatas tik atitinkamai po 12 ir 14 mėnesių išsiuntė Prancūzijai laiškus dėl reglamento nesilaikymo.

Su išlaidomis nesusiję sveikatos priežiūros duomenys

- 2018 m. dešimt valstybių narių, įskaitant Jungtinę Karalystę, po sutarto termino pateikė bent pirmąją duomenų klausimyno versiją, o keturios pavėlavo pateikti tik galutinę klausimyno versiją.
- 2019 m. ir 2020 m. atitinkamai 19 ir 11 valstybių narių pateikė duomenis (bent vieną klausimyną) ir metaduomenų rinkmenas po nustatyto termino.

56 Rengdamas ES suvestinius rodiklius, Eurostatas prireikęs turėtų įvertinti valstybių narių duomenis. Audito metu nustatėme, kad valstybės narės dažnai nepateikė trijų teminių sričių duomenų arba pateikė juos pavėluotai. Tokiais atvejais (pavyzdžiui, su išlaidomis nesusijusi sveikatos priežiūros statistika ir verslo struktūros statistika) Eurostatas naudojo įverčius, kad gautų ES suvestinį rodiklį. Viena išimtis – 2018 m. ES

mirties priežasčių suvestinis rodiklis, kuris nebuvo parengtas, nes Eurostatas neatliko Prancūzijos įverčio (žr. [3 langelį](#)).

Parlamentui ir Tarybai teikiamose ataskaitose trūksta suderintos informacijos ir stebėsenos rodiklių

57 Galiausiai Komisija kas trejus metus turi teikti Parlamentui ir Tarybai ataskaitas apie savo skleidžiamos statistikos, išskyrus sveikatos statistiką, kokybę. Išanalizavome dvi naujausias atsiųstas ataskaitas, susijusias su DJT ir verslo struktūros statistika. Nustatėme, kad abiejų ataskaitų išsamumo lygis skiriasi, o informacijos nepakanka, kad būtų galima susidaryti aiškų vaizdą apie esamus trūkumus (žr. [4 langelį](#)).

4 langelis

Kokybės ataskaitų teikimo Parlamentui ir Tarybai trūkumai

Darbo jėgos tyrimas. 2019 m. ataskaita

- Esama informacijos apie kai kurias tikslumo matavimo priemones, tačiau nėra 2014–2017 m. lyginamosios analizės.
- Buvo pateikta lentelė, kurioje nurodytas kalendorinių dienų skaičius nuo ataskaitinių metų pabaigos iki Eurostato vykdytos nacionalinių duomenų sklaidos, tačiau nenurodyta, kurios valstybės narės kada pateikė duomenis.
- Nėra informacijos apie prieigos prie mikroduomenų statistiką, interneto svetainių aiškumą ir apie tai, kuriose valstybėse narėse įvyko laiko eilutės lūžiai.

Verslo struktūros statistika. 2021 m. ataskaita

- Valstybės narės suskirstytos į kategorijas pagal reikalavimų laikymosi laipsnį, tačiau nėra informacijos apie grupavimo kriterijus, o kiekvienai kategorijai priklausančios valstybės narės nenurodytos.
- Nėra informacijos, kurioje būtų nurodytos pavėluotai ataskaitas pateikusios valstybės narės ir vėlavimo trukmė.
- Nėra nuorodos į galimas palyginamumo problemas dėl naujo statistinio vieneto „įmonė“ įvedimo.
- Nėra informacijos apie galimybes dėti pastangas geriau tenkinti naudotojų poreikius, pavyzdžiui, duomenis teikti greičiau ir sudaryti galimybes MVĮ gauti ES nustatytą duomenų rinkinį.

58 Nė vienoje ataskaitoje nebuvo naudojami išsamūs stebėsenos rodikliai, rodantys DJT ir verslo struktūros statistikos reglamentų įgyvendinimo pažangą. Kad būtų galima tinkamai stebėti reglamentų įgyvendinimą ir rengti suderintą informaciją apie duomenų kokybę, kiekvienam statistiniam rezultatui reikalingi atitinkami rodikliai.

Nepakankamai suderintos sklaidos procedūros

59 Siekdamas užtikrinti **prieinamumą** ir **aiškumą** skleidžiant statistinius duomenis, Eurostatas, be kita ko, turėtų būti nustatęs tinkamas rašytines procedūras, taip pat duomenų skelbimo politiką ir duomenų skelbimo tvarkaraštį²². Skelbimo politikoje turėtų būti išskiriamos skirtingos leidinių rūšys ir suskirstymas, o duomenų skelbimo tvarkaraštis ir peržiūros politika bei tvarkaraštis turėtų būti iš anksto viešai skelbiami.

60 Iš mūsų išnagrinėtų dokumentų matyti, kad Eurostatas yra nustatęs priemonių ir procedūrų rinkinį, pavyzdžiui, redakcines taisykles, kurias taiko sklaidos procesui. Tačiau nėra taisyklių, kuriomis būtų nustatytas laikotarpis nuo duomenų rinkimo iki Eurostato duomenų paskelbimo, įskaitant reikalavimą visų valstybių narių duomenis skelbti tą pačią dieną. Nuo 2021 m. vidurio Eurostatas, vadovaudamasis PK, parengė ir paskelbė metinį pagrindinių produktų duomenų skelbimo tvarkaraštį.

61 Patikrinome DJT ir sveikatos priežiūros išlaidų duomenų paskelbimo datas ir tai buvo vienintelės mums prieinamos rinkmenos. 2018–2020 m. Eurostatas ne visų valstybių narių DJT duomenis paskleidė tą pačią dieną. Tas pats pasakytina ir apie sveikatos priežiūros išlaidų duomenis, nes kai kurios valstybės narės (žr. [54](#) dalį ir [3 langelį](#)) vėlavo pateikti duomenis ir atsakyti į Eurostato užklausas per tinkamumo patvirtinimo procesą. Dėl vėlavimo skleidžiant informaciją pailgėjo laikotarpis nuo ataskaitinių metų iki paskelbimo datos.

62 Vadovaudamasis PK, Eurostatas parengė ir paskelbė 2022 m. metinį pagrindinių produktų duomenų skelbimo tvarkaraštį. Tačiau, kalbant apie tris mūsų audito temines sritis, tam tikra informacija (rodikliai, suskirstymas pagal klasifikacijos lygį, ataskaitiniai laikotarpiai, peržiūrimi straipsniai ir t. t.) neskelbiama.

63 Vienas iš peržiūrų politikos ir tvarkaraščio tikslų – informuoti vartojus apie numatomą planuojamų pakeitimų poveikį palyginamumui ir taip padėti jiems geriau prognozuoti ir valdyti laiko eilučių lūžius (žr. [III priedą](#)). Nustatėme, kad Eurostatas atnaujinavo duomenis, kai juos gaudavo ir kai reikėdavo juos patikslinti ir pataisyti.

²² Kaip nurodyta 2017 m. PK.

Eurostatas neturi bendros peržiūros politikos, tačiau yra parengęs specialią politiką tokioms sritims kaip verslo statistika. Kitose srityse, pavyzdžiui, duomenys apie sveikatos priežiūros išlaidas ir mirties priežastis peržiūrimi, tačiau jiems netaikoma bendra politika; peržiūra priklauso nuo kiekvienos valstybės narės politikos.

Išankstinė prieiga galėtų sumažinti vienodas galimybes gauti duomenis ir sudaryti sąlygas informacijai nutekėti

64 Siekiant sustiprinti pasitikėjimą oficialiąja statistika, tiek ES teisinėje sistemoje, tiek tarptautiniuose statistikos principuose nustatyta, kad visi naudotojai turi būti vienodai vertinami²³. Atitinkamos tarptautinės gairės yra dar aiškesnės, nes jose taip pat nurodoma vienalaikė prieiga (žr. [III priedą](#)).

65 Atliekant 2014 m. tarpusavio vertinimą, ESVPT laikėsi nuomonės, kad yra rimtas pagrindas visiškai uždrausti išankstinę prieigą, ir rekomendavo visapusiškai ištirti tokio veiksmo poveikį (žr. [VI priedą](#): 2014/11). Nuo to laiko ESVPT parengė dar keturias rekomendacijas, be kita ko, dėl statistinių duomenų, kuriems taikoma išankstinė prieiga, dažnumo ir skaičiaus mažinimo, taip pat dėl ESS partnerių išankstinio skelbimo praktikos suderinimo ir skaidrumo (2015/5, 2015/6, 2015/7, 2018/1²⁴). Nustatėme, kad Eurostatas padarė tam tikrą pažangą įgyvendindamas šias rekomendacijas. 2021 m. ESVPT paprašė, kad Eurostatas kritiškai peržiūrėtų savo išankstinio statistinės informacijos skelbimo Komisijoje praktiką (žr. [VI priedą](#): 2021/4). Atsakydamas į tai, Eurostatas sutiko pateikti esamos susitarimo memorandumo su kitais Komisijos departamentais padėties apžvalgą.

66 Išankstinė prieiga ESS lygmeniu pateisinama remiantis PK nuostata²⁵. Eurostatas suteikia išankstinę prieigą prie tam tikrų pagrindinių duomenų savo aukščiausajai vadovybei, Ekonomikos ir finansų reikalų GD, EMPL GD ir ECB, taip pat žiniasklaidai. Akredituotoms naujienų agentūroms naujienų pranešimai, kuriems taikomas

²³ Reglamento 223/2009 su pakeitimais 2 straipsnis ir 18 straipsnio 1 dalis; 2012 m. Komisijos sprendimo dėl Eurostato 6 straipsnio 2 dalis ir JT kodifikuoti principai (UNFP ir *Principles Governing International Statistical Activities*).

²⁴ ESGAB's Annual Report 2015 ir Opinion of the ESGAB concerning the implementation of the Commission's commitment on confidence (2018).

²⁵ 6 principas: „Visi naudotojai turi vienodas teises gauti statistinę informaciją tuo pačiu metu. Bet kokia privilegijuota išankstinė prieiga prie statistinės informacijos bet kuriam išorės naudotojui yra ribojama, tinkamai pagrįsta, kontroliuojama ir viešinama“.

embargas, siunčiami iš anksto elektroninėmis priemonėmis²⁶. Priešingai, Italijos nacionalinė statistikos institucija suteikia išankstinę prieigą tik per trumpąją spaudos konferenciją žurnalistams be jokių išorės kontaktų („užrakinimo“ sistema)²⁷. Manome, kad Eurostato priemonė neužtikrina, kad nebus duomenų nutekėjimo.

67 Išankstinė prieiga prie ES makroekonominių duomenų kelia riziką, kad išankstinę prieigą gavę asmenys gali ekonomiškai pasipelnėti (žr. [5 langelį](#)). Dėl išankstinės prieigos galimybės, galėtų atsirasti ekonominės naudos galimybių, kurios gali smarkiai iškreipti rinkas.

5 langelis

Galimo išankstinės prieigos prie statistinės informacijos poveikio kapitalo rinkoms tyrimas

Atlikus 2011 m. sausio–2017 m. kovo prekybos duomenų analizę **Švedijoje**, kurioje nesuteikiama išankstinė prieiga prie duomenų, nustatyta, kad prieš paskelbiant oficialius makroekonominius duomenis Švedijos krona nepatyrė jokių svyravimų ir nebuvo jokių pokyčių požymių.

Jungtinėje Karalystėje, kur suteikiama plati išankstinė prieiga prie duomenų, išanalizavus 2011 m. balandžio–2016 m. gruodžio prekybos duomenis paaiškėjo, kad likus valandai iki duomenų paskelbimo svaro kursas smarkiai pakito. Todėl 2017 m. liepos mėn. JK nacionalinė statistikos institucija nusprendė taikyti didesnius išankstinės prieigos apribojimus.

Išanalizavus 2012–2017 m. prekybos duomenis **Vokietijoje**, kur taip pat suteikiama plati išankstinė prieiga prie duomenų, paaiškėjo, kad likus trisdešimčiai minučių iki duomenų paskelbimo valiutos ateities sandoriai eurai keitėsi labiau nei įprastai. Todėl 2017 m. gruodžio mėn. Vokietijos nacionalinė statistikos institucija nusprendė apriboti išankstinę naujienų agentūrų prieigą prie informacijos.

Galiausiai, 2016 m. **JAV** atlikta 2008 m. sausio–2014 m. kovo prekybos duomenų analizė parodė, kad JAV, kur suteikiama išankstinė prieiga, prieš oficialų JAV makroekonominių pranešimų paskelbimą buvo vykdoma informacija pagrįsta prekyba.

Šaltinis: Kurov, A. et al., *Price drift before U.S. macroeconomic news: private information about public announcements?*, Working Paper Series No. 1901, ECB, 2016; Kurov, A. et al., *Drift Begone! Release Policies and Preannouncement Informed Trading*, 2021; Georgiou, A., *Prerelease access to official statistics is not consistent with professional ethics*, Statistical Journal of the IAOS, vol. 36, no. 2, p. 313–325, 2020; Georgiou, A., *Pre-release access to official statistics is not consistent with professional ethics: Some additional reflections*, Statistical Journal of the IAOS, vol. 38, no. 1, p. 321–329, 2022.

²⁶ Protocol on impartial access to Eurostat data for users, January 2014.

²⁷ ISTAT, Embargo: a policy for transmitting correct information.

68 Siekiant skaidrumo, pagal geriausią tarptautinę praktiką prie pranešimų spaudai rekomenduojama pridėti išankstinės prieigos gavėjų sąrašą. Tačiau Eurostato svetainėje nepateikiama išsami informacija apie visus naudotojus ir numatytas pareigybės, kuriems suteikiama išankstinė prieiga.

69 ESS bent dešimt šalių (Čekija, Danija, Kroatija, Italija, Lenkija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Islandija ir Norvegija) atsisakė praktikos suteikti vyriausybėms ir (arba) žiniasklaidai išankstinę prieigą prie informacijos. Todėl ESS išankstinės prieigos suteikimo praktika vis dar nesuderinta (žr. 65 dalį).

Nebuvo visiškai išnaudotos tarpusavio vertinimų galimybės pagerinti padėtį

70 Atliekant tarpusavio vertinimus vertinama, kaip Eurostatas ir nacionalinės statistikos sistemos apskritai laikosi PK, kuris yra kertinis bendros ESS kokybės sistemos akmuo, principų. Nacionalinių statistikos sistemų tarpusavio vertinimą atlieka ekspertų grupė, o ESVPT atlieka Eurostato tarpusavio vertinimą. Nuo tada, kai 2005 m. pirmą kartą buvo priimtas PK, ESS surengė tris savireguliuojamų tarpusavio vertinimų ciklus, o tai reiškia, kad sprendimus dėl jų viduje priima ESS komitetas (žr. 2 diagramą). Toliau pateiktuose skirsniuose nagrinėjame, ar:

- a) Komisija veiksmingai įgyvendino antrojo tarpusavio vertinimo rekomendacijas;
- b) Eurostatas veiksmingai stebi nacionalinių statistikos sistemų pažangą įgyvendinant antrojo tarpusavio vertinimo rekomendacijas;
- c) nacionalinių statistikos sistemų trečiojo tarpusavio vertinimų ciklo struktūra yra tinkama pagal paskirtį.

Komisija padarė didelę pažangą įgyvendindama daugumą tarpusavio vertinimo rekomendacijų

71 Siekiant užtikrinti, kad ESVPT rekomendacijos turėtų kuo didesnę poveikį, svarbu, kad Komisija jas įgyvendintų kuo greičiau ir kuo išsamiau. Jei tai nepadaryta, ji turėtų pateikti tinkamą pagrindimą, atitinkantį tarptautines statistikos gaires, rekomendacijas ir geriausią praktiką.

72 2014 m. ESVPT atliko antrąjį Eurostato tarpusavio vertinimą ir pateikė 16 rekomendacijų, skirtų šešioms pagrindinėms sritims: teisės aktai, kuriais grindžiamos

vyresniosios vadovybės skyrimo ir atleidimo procedūros; statistikos teisės aktų struktūra; Europos statistikos suderinamumas; sklaida; komunikacija ir naudotojai; ir koordinavimas (žr. [VI priedą](#)). Reaguodamas į tai, Eurostatas parengė įgyvendinimo planą, kuriame numatyta 20 padėties gerinimo veiksmų²⁸.

73 Nustatėme, kad Komisija padarė didelę pažangą, įgyvendindama daugumą tarpusavio vertinimo rekomendacijų, visų pirma susijusių su teisine struktūra, komunikacija ir naudotojais. Tačiau kai kurios pagrindinės rekomendacijos nepriklausomumo ir nešališkumo srityse (teisės aktai dėl vyresniosios vadovybės skyrimo ir atleidimo iš pareigų ir išankstinės prieiga prie informacijos – žr. [64–69](#) dalis) nebuvo priimtose ir (arba) jos nebuvo veiksmingai įgyvendintos²⁹.

74 2014 m. tarpusavio vertinime ESVPT pateikė keturias rekomendacijas dėl visų ES teisės aktų, susijusių su Eurostato vyresniosios vadovybės įdarbinimu, paskyrimu ir atleidimu (žr. [VI priedą](#): 2014/1–2014/4). Tačiau Eurostatas nepriėmė šių rekomendacijų ir nepasiūlė jokių atitinkamų padėties gerinimo veiksmų. Eurostatas nurodė, kad rekomendacijos arba buvo platesnės nei PK (2014/1, 2014/2 ir 2014/4), arba į jas buvo pakankamai atsižvelgta ES teisinėje sistemoje (2014/3). Per kitą tarpusavio vertinimą (2021 m.) ESVPT pakartojo keletą savo rekomendacijų šioje srityje (žr. [VI priedą](#): 2021/1 ir 2021/2), kurioms vis dar nebuvo pritarta.

75 2012 m. taip rekomendavome:³⁰ „Siekdama užtikrinti visapusišką Europos statistikos praktikos kodekso įgyvendinimą, Komisija turėtų: [...] d) padidinti Europos Sąjungos vyriausiojo statistikos pareigūno profesinį nepriklausomumą, jam nustatytam laikotarpiui suteikiant įgaliojimus, gavus palankią ESVPT nuomonę ir Europos Parlamento ir Tarybos patvirtinimą“. Nepaisant Europos Parlamento pritarimo, mūsų rekomendacija nebuvo įgyvendinta, nes Komisija manė, kad esama teisinė sistema yra tinkama ir kad būtinos apsaugos priemonės jau įdiegtos.

²⁸ ESGAB's recommendations and Eurostat's improvement actions in response to the recommendations.

²⁹ ESGAB's Annual Report 2021.

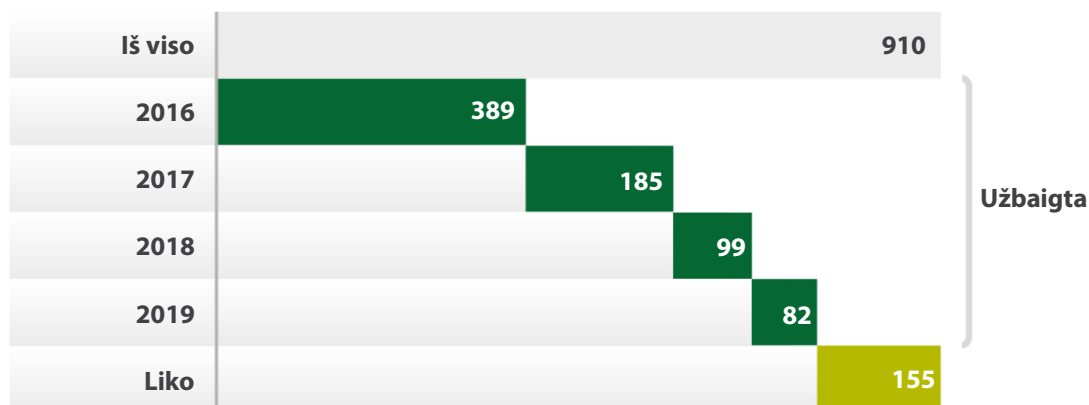
³⁰ Audito Rūmų specialioji ataskaita 12/2012.

Eurostato atliekamas vertinimas, kaip valstybės narės įgyvendina tarpusavio vertinimo padėties gerinimo veiksmus, daugiausia grindžiamas statistikos institucijų tarpusavio pasitikėjimu

76 Eurostato koordinavimo vaidmuo apima veiksmingą rekomendacijų, pateiktų valstybėms narėms po ekspertų tarpusavio vertinimų, stebėseną. Po antrojo tarpusavio vertinimo (2013–2015 m.) Eurostatas naudojo metinius klausimynus, kad stebėtų, kaip nacionalinės statistikos institucijos įgyvendina sutartus padėties gerinimo veiksmus (2016–2019 m.). Visa stebėseną iš esmės buvo grindžiama pasitikėjimu, nes už padėties gerinimo veiksmų įgyvendinimą buvo atsakingos nacionalinės statistikos institucijos, kurios turėjo užtikrinti, kad jie būtų tinkami, išsamūs ir tinkamai dokumentuoti. Tik per paskutinį 2019 m. stebėsenos ciklą Eurostatas pasistengė patikrinti pažangą, apie kurią pranešta, ir išsiuntė valstybėms narėms prašymus pateikti paaiškinimus.

77 10 diagramoje parodyta nacionalinių statistikos institucijų pažanga, padaryta per tam tikrą laiką įgyvendinant padėties gerinimo veiksmus, numatytus po antrojo tarpusavio vertinimo. Remiantis naujausia turima stebėsenos ataskaita, 2019 m. pabaigoje 155 iš 910 nustatytų veiksmų (17 %) vis dar buvo neužbaigti (išsamų suskirstymą žr. VII priede).

10 diagrama. Padėties gerinimo veiksmų užbaigimas nuo 2016 m.

Pastaba. 2019 m. duomenys apima 18 veiksmų, kurie buvo baigti, nes tolesnis darbas nebuvo planuojamas. Iš 173 neužbaigtų veiksmų 8 buvo vykdomi Jungtinėje Karalystėje ir apie jų statusą nebuvo jokios papildomos informacijos.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos duomenimis.

78 Nustatėme, kad padėties gerinimo veiksmų įgyvendinimas buvo apsunkintas, jei jie priklausė nuo institucijų, nepriklausančių nacionalinei statistikos institucijai, arba jei trūko politinės valios ir (arba) paramos. Tokio pobūdžio veiksmai paprastai buvo susiję su teisės aktų pakeitimais (pavyzdžiui, dėl nacionalinių statistikos institucijų vadovų skyrimo ir atleidimo, prieigos prie administracinių duomenų, priežiūros institucijų

steigimo), tačiau kai kurie buvo susiję su žmogiškaisiais ar finansiniais ištekliais ar net IT plėtra.

79 Italijoje ir Suomijoje teisėkūros procesas įstrigo, o praėjus daugiau nei septyneriems metams po antrojo tarpusavio vertinimo veiksmai vis dar neužbaigti. Kroatijoje ir Kipre reikiami teisės aktų pakeitimai buvo padaryti gerokai vėluojant, maždaug penkerius metus. Pagrindinių suinteresuotųjų šalių (ministerijų, parlamento) vyresnieji atstovai nebuvo pakankamai anksti įtraukti į tarpusavio vertinimo procesą, kad būtų lengviau įgyvendinti pagrindinius veiksmus, susijusius su institucinės struktūros ir valdymo (profesinio nepriklausomumo) klausimais.

80 Be profesinio nepriklausomumo, nacionalinėms statistikos institucijoms reikia tinkamų žmogiškųjų, finansinių ir techninių išteklių statistikos programoms įgyvendinti (žr. [III priedą](#)). Išnagrinėjome ESVPT metines ataskaitas, valstybių narių tarpusavio vertinimus ir informaciją apie išteklius, taip pat paprašėme penkių į mūsų imtį įtrauktų šalių ir kitų suinteresuotųjų šalių pateikti savo nuomonę apie nacionalinių statistikos sistemų valdymą.

81 Nustatėme, kad profesinis nepriklausomumas vis dar ne visada užtikrinamas, ypač skiriant ir atleidžiant nacionalinių statistikos institucijų vadovus. Kadangi kitos nacionalinės institucijos paprastai priklauso ministerijai, jų nepriklausomumas dar labiau abejotinas. Mūsų pastebėjimas patvirtina Eurostato išvadą, kad 2019 m. gruodžio mėn. 25 iš 72 padėties gerinimo veiksmų (35 %), susijusių su profesiniu nepriklausomumu, vis dar nebuvo užbaigti (žr. [VII priedą](#)).

82 Keletas nacionalinių statistikos institucijų taip pat pasidalijo susirūpinimu dėl finansinės priklausomybės ir paminėjo, kad jų ištekliai nepakankami, atsižvelgiant į didėjančią naujų statistinių duomenų poreikį ir didelių investicijų į technologijas poreikį. Šiuo atžvilgiu 2021 m. lapkričio mėn. Taryba pripažino, kad ir Eurostatui, ir nacionalinėms sistemoms turi būti skirta pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių, kad jos galėtų toliau dirbti su naujais duomenų šaltiniais ir skaitmeninėmis technologijomis³¹.

³¹ 2021 m. lapkričio 9 d. ECOFIN tarybos patvirtintos Tarybos išvados dėl ES statistikos.

Laikui bėgant tarpusavio vertinimų struktūra patobulėjo, tačiau vis dar yra svarbių trūkumų

83 Tarpusavio vertinimų tikslas – įvertinti, kaip ESS partneriai laikosi PK, kuris yra kertinis bendros kokybės sistemos, sukurtos Europos statistikos kokybei užtikrinti akmuo, principų. Priešingai, dauguma pažangių ne Europos statistikos sistemų tik pačios įsivertina. Be reikalavimų laikymosi, kitas tikslas – teikti rekomendacijas, kurios padėtų statistikos institucijoms tobulinti ir plėtoti savo statistikos sistemas.

11 diagramoje pateikiami pagrindiniai tarpusavio vertinimo ciklai.

11 diagrama. Glaustai apie tarpusavio vertinimus

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Eurostato duomenimis.

84 **2 lentelėje** parodyta, kaip laikui bėgant keitėsi pagrindiniai tarpusavio vertinimų struktūros elementai. Pirmuoju tarpusavio vertinimu (2005–2007 m.) daugiausia siekta didinti informuotumą apie PK ir jis buvo įvadinis visų dalyvių užsiėmimas. Tačiau jis turėjo didelių trūkumų³². Antrasis ciklas (2013–2015 m.) buvo patobulintas struktūros prasme, į jį buvo įtraukti išorės ekspertai ir jis sulaukė didesnio tarptautinio pripažinimo. Trečiuoju ciklu (2021–2023 m.) taip pat įgyvendintos kai kurios papildomos ESVPT rekomendacijos. Į mūsų imtį įtrauktos valstybės narės iš esmės buvo

³² Žr. Audito Rūmų specialiąją ataskaitą 12/2012: „Ar Komisija ir Eurostatas pagerino patikimos ir įtikimos Europos statistikos rengimo procesą?“ ir ESGAB Annual Report 2011.

patenkintos Eurostato indėliu į rengimo procesą ir pabrėžė, kad jos nuo pat pradžių dalyvavo rengiant metodiką.

2 lentelė. Pagrindiniai trijų tarpusavio vertinimo ciklų struktūros aspektai

	1 (2005–2007)	2 (2013–2015)	3 (2021–2023)
Metodas	Tarpusavio vertinimo metodas	Į auditą panašus metodas	Abiejų metodų derinys
PK aprėptis	Dalinė (6 principai)	Visiška (15 principų)	Visiška (16 principų)
Nacionalinių statistikos sistemų aprėptis	Tik NSI	NSI ir iki 3 KNI	NSI ir 3–6 KNI
Tarpusavio vertinimai	Kitų NSI atstovai	Kitų NSI atstovai ir išorės ekspertas	Kitų NSI atstovai, išorės ekspertas ir Eurostato narys

* Pastaba. Nuo 2017 m. PK yra 16 principų.

Šaltinis: Audito Rūmai.

85 Posėdžių su suinteresuotosiomis šalimis metu išsiaiškinome, kad sutariama, jog tarpusavio vertinimai turi būti atliekami pakankamai dažnai, kad būtų galima nuolat gerinti ESS kokybę. Vidutinis laikotarpis tarp antrojo ir trečiojo ciklo bus septyneri su puse metų, o Slovakijoje – beveik 10 metų. Esant tokiam laiko intervalui, neįmanoma tinkamai užfiksuoti pokyčių, pavyzdžiui, technologinės pažangos ir naujų duomenų šaltinių, kuriems ESS turi būti pasirengusi ir prie kurių turi gebėti prisitaikyti, poveikio.

86 Kad tarpusavio vertinimai būtų išsamūs ir sąžiningi visų šalių atžvilgiu, juose taip pat turi būti vertinamos visos kiekvienos nacionalinės statistikos sistemos svarbiausios savybės. Tačiau 2020 m. metodikoje numatyta, kad kiekvienoje šalyje gali dalyvauti ne daugiau kaip šešios kitos nacionalinės institucijos, o tai yra savavališkai nustatyta riba, neatsižvelgiant į tai, kiek Europos statistikos rengimas šalyje yra decentralizuotas (žr. [VIII priedą](#)). Be to, rekomenduojama metodika buvo neaiški ir subjektyvi, todėl ne visoms šalims buvo taikomi palyginami atrankos kriterijai. Be to, kitos dalyvaujančios nacionalinės institucijos atrenkamos nacionalinių statistikos institucijų, o ne ES lygmeniu, kaip būtų reikėję siekiant užtikrinti patikimumą ir nuoseklumą. Nei ESVPT, nei tarpusavio vertinimo ekspertai neturėjo įtakos atrenkant kitas nacionalines institucijas.

87 Daugelis nacionalinių statistikos institucijų apribojo kitų nacionalinių institucijų skaičių iki trijų. Tai dar viena savavališkai nustatyta riba, dėl kurios kyla rizika, kad kitos pagrindinės nacionalinės institucijos bus neįtrauktos į Europos statistiką. Viena nacionalinė statistikos institucija netgi aiškiai nurodė, kad jos atspirties taškas yra

pasirinkti tik tris kitas nacionalines institucijas. Taikydama šį metodą, ji neįtraukė kitos nacionalinės institucijos, atsakingos už duomenis apie mirties priežastis, t. y. institucijos, kuri dvejus metus iš eilės Eurostatui nepateikė reikiamų duomenų.

88 ESVPT buvo įsteigta siekiant pagerinti Eurostato ir ESS³³ nepriklausomumą, vientisumą ir atskaitomybę, kad būtų reaguojama į nacionalinių sistemų trūkumus³⁴. Tačiau ESVPT vaidmuo apsiriboja tuo, kad ji teikia Parlamentui ir Tarybai metinę ataskaitą, kurioje pateikia nepriklausomą PK įgyvendinimo visoje ESS vertinimą, daugiausia dėmesio skirdama Eurostatui, o ne nacionalinėms statistikos sistemoms. 2012 m. rekomendavome sukurti priežiūros funkciją išplečiant ESVPT kompetencijos sritį³⁵. Nors rekomendacija buvo priimta, ji nebuvo veiksmingai įgyvendinta.

89 Šiuo metu ESS tarpusavio vertinimų „savireguliacinis“ pobūdis reiškia, kad dėl jų struktūros (laiko, apimtys, metodo, kitų nacionalinių institucijų atrankos procedūros, ekspertų grupių sudėties ir atrankos) susitariama konsultuojantis su partneriais, turinčiais nacionalines, o ne platesnes ES perspektyvas. Nepaisant nepriklausomumo nuo nacionalinių interesų, ESVPT nesprendžia dėl pagrindinių struktūros aspektų.

³³ Įsteigta Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 235/2008/EB.

³⁴ COM(2005) 217 *final* ir W. Radermacher (2011), *European Statistics: People Count*.

³⁵ Audito Rūmų specialioji ataskaita 12/2012 „Ar Komisija ir Eurostatas pagerino patikimos ir įtikimos Europos statistikos rengimo procesą?“

Išvados ir rekomendacijos

90 Darome bendrą išvadą, kad Komisija teikia Europos statistiką, kurios kokybė paprastai yra pakankama politikos formuotojams, įmonėms ir piliečiams. Tačiau dar reikia pašalinti kai kuriuos trūkumus.

91 Eurostato strateginiai planai iš esmės atspindi institucinius prioritetus, nustatytus vėlesnėse Europos statistikos programose. Tačiau jie negali įvertinti pažangos siekiant tikslų (žr. [22](#) ir [23](#) dalis).

92 Dabartinės sudėties Europos patariamasis statistikos komitetas, t. y. pagrindinė naudotojams atstovaujanti institucija, veiksmingai neatstovauja visiems naudotojams, pavyzdžiui, tarptautinėms organizacijoms ir bendrai akademinės ir mokslinių tyrimų bendruomenės nuomonei. Be to, Europos patariamasis statistikos komitetas nepadarė didelės pažangos užmegzdamas ryšius su nacionaliniais statistikos naudotojais. Naudotojų poreikiai nėra visiškai patenkinti, nes dviejose iš trijų audituotų sričių yra esminių duomenų spragų. Europos statistikos programoje ne visada teikiamas prioritetas veiksmams, skirtiems šiems trūkumams šalinti, siekiant padidinti Europos statistikos reikalingumą, o Eurostatas neteisingai taiko MVĮ apibrėžtį (žr. [24–29](#) dalis).

1 rekomendacija. Geriau tenkinti naudotojų poreikius

Siekdama geriau patenkinti naudotojų poreikius, Komisija turėtų užtikrinti, kad Europos patariamasis statistikos komitetas būtų įtraukesnis, kad jame būtų proporcingai ir veiksmingai atstovaujama visiems naudotojams, o jam padėtų konkrečių sričių ekspertai.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m.

93 Nepaisant didesnio finansavimo pagal Europos statistikos programą, Europos statistikos rengimas vis dar iš dalies priklauso nuo kitų Komisijos departamentų skiriamo finansavimo. Teikiamas finansavimas daugiausia skirtas institucijų poreikiams tenkinti. Nors keliomis ES dotacijomis finansuojami novatoriški projektai, nemaža jų dalis iš tikrųjų finansuoja privalomą statistinę veiklą; todėl pridėtinė vertė, kurią Europos statistikos programa galėtų suteikti novatoriškiems projektams palengvinti, yra ribota. Nors buvo įvertintos atskiros dotacijos, kokybinis rezultatų vertinimas iš esmės nebuvo pagrįstas, todėl gali būti apribota tolesnių veiksmų apimtis ir sumažėti rezultatų tvarumas (žr. [30–34](#) dalis).

2 rekomendacija. Siekti padidinti Europos statistikos programos finansinį nepriklausomumą ir teikti pirmenybę novatoriškiems projektams

Komisija turėtų:

- a) įvertinti galimybę kitą Europos statistikos programą padaryti mažiau priklausomą nuo kelių finansavimo šaltinių;
- b) teikti pirmenybę novatoriškiems projektams, turintiems aiškią ES pridėtinę vertę.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2024 m.

94 Eurostatas yra įdiegęs tinkamą kokybės valdymo sistemą. Jo parama valstybėms narėms iš esmės yra tinkama. Tačiau nėra vidaus gairių, kuriose būtų nustatyta paramos teikimo sistema, ir sudėtingoms metodinėms problemoms išspręsti gali prireikti daug laiko, o tai turi įtakos keliems duomenų kokybės aspektams, įskaitant palyginamumą (žr. [35–39](#) dalis).

95 Nustatėme, kad valstybių narių kokybės ataskaitos ne visada atitinka gaires ir nėra suderintos tarp statistinių procesų ir jų viduje. Išsamumo lygis valstybėse narėse skiriasi, todėl sunku suprasti ir tinkamai įvertinti duomenų kokybę. Kokybės ataskaitų teikimo dažnis įvairiose statistinės veiklos rūšyse skiriasi, be to, ne visoms joms ataskaitų teikimas yra privalomas. Dėl šių trūkumų naudotojai gauna neišsamią informaciją (žr. [40–43](#) dalis).

96 Eurostatas nebuvo įgaliotas atlikti patikrų vietoje trijose mūsų audituotose srityse. Jis tvirtina valstybių narių pateiktų duomenų tinkamumą, tačiau ne visada tinkamai dokumentuoja savo vertinimų rezultatus. Jis neatlieka išsamių visų kokybės aspektų, pavyzdžiui, palyginamumo ir suderinamumo, vertinimų (žr. [44–52](#) dalis).

97 Savalaikiškumas ypač svarbus sveikatos ir verslo statistikai, nes kai kurie duomenų rinkiniai gali būti pateikti praėjus nuo 14 iki 24 mėnesių po ataskaitinių metų. Kadangi trūksta tikralaikio duomenų apie mirties priežastis, COVID-19 mirtingumo rodikliai apskaičiuojami alternatyviais būdais. Dėl duomenų pateikimo vėlavimo visas procesas naudotojams tampa neveiksmingas. Eurostatas yra parengęs gaires, kaip vertinti, ar laikomasi reglamentų, tačiau jose nenustatytas terminas. ESS nėra pakankamai lanksti, kad galėtų greitai reaguoti, kai nacionaliniu lygmeniu trūksta duomenų apie mirties priežastis, Eurostatas nenaudojo įverčių, todėl nėra ES suvestinių rodiklių (žr. [53–56](#) dalis).

98 Teisės aktuose numatytais atvejais Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai teikia statistikos kokybės ataskaitas. Tačiau iš jų negalima susidaryti aiškaus vaizdo apie esamus trūkumus, be to, jose nėra išsamių stebėsenos rodiklių, kuriais remiantis būtų galima įrodyti pažangą, padarytą įgyvendinant reglamentus. Kai kuriuose svarbiausiuose sektorių reglamentuose, pavyzdžiui, sveikatos apsaugos, tokių ataskaitų pateikti nereikalaujama (žr. 57 ir 58 dalis).

3 rekomendacija. Gerinti valstybių narių kokybės ataskaitas ir Europos statistikos kokybės vertinimą

Komisija turėtų:

- a) užtikrinti, kad kokybės ataskaitos, kurias ji gauna iš valstybių narių, būtų grindžiamos bendrais standartais ir jose būtų pateikiama išsami ir palyginama informacija;
- b) atlikti išsamesnius ir geriau dokumentais pagrįstus vertinimus darbo, verslo ir sveikatos statistikos srityse, kad būtų padidintas duomenų tikslumas, savalaikiškumas ir punktualumas, palyginamumas ir suderinamumas.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2024 m.

99 Nors statistinei informacijai skleisti Eurostatas parengė duomenų skelbimo tvarkaraštį, jame trūksta tam tikros informacijos. Be to, Eurostatas dar neturi bendros peržiūros politikos ir ne visų valstybių narių darbo jėgos tyrimo ir sveikatos priežiūros išlaidų duomenis skelbia tą pačią dieną (žr. 59–63 dalis).

100 Eurostatas kai kuriems Komisijos departamentams ir žiniasklaidos kanalams suteikia išankstinę prieigą prie skelbiamų duomenų, dėl kurios gali atsirasti ekonominės naudos ir nutekėjimo galimybių. Eurostato interneto svetainėje nėra išsamiai aprašytos išankstinės prieigos nuostatos, taip pat neskelbiamas visų išimtinę prieigą turinčių naudotojų sąrašas (žr. 64–69 dalis).

4 rekomendacija. Persvarstyti dabartinę statistinių duomenų išankstinio skelbimo praktiką

Komisija turėtų:

- a) atidžiai įvertinti išankstinės prieigos suteikimo būtinybę ir pridėtinę vertę; ir

- b) jei ji bus išlaikyta, paskelbti išsamią informaciją apie išankstinę prieigą ir stiprinti jos apsaugos nuo galimo nutekėjimo priemonės.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m.

101 Komisija padarė didelę pažangą, įgyvendindama daugumą tarpusavio vertinimo rekomendacijų, visų pirma susijusių su teisine struktūra, komunikacija ir naudotojais. Tačiau ji neįgyvendino kai kurių pagrindinių rekomendacijų dėl nepriklausomumo ir nešališkumo (žr. **70–75** dalis).

102 Eurostato atliekamas vertinimas, kaip valstybės narės įgyvendina tarpusavio vertinimo gerinimo veiksmus, daugiausia grindžiamas statistikos institucijų tarpusavio pasitikėjimu. Kai kurių padėties gerinimo veiksmų įgyvendinimas buvo apsunkintas, jei jie priklausė nuo institucijų, nepriklausančių nacionalinei statistikos institucijai ir trūko politinės paramos. Pagrindiniai padėties gerinimo veiksmai, pavyzdžiui, nacionalinių statistikos teisės aktų keitimas, buvo įgyvendinti tik iš dalies. Be to, profesinis nepriklausomumas vis dar nėra būdingas visoms valstybėms narėms, ypač kitų nacionalinių institucijų lygmeniu (žr. **76–82** dalis).

103 Tarpusavio vertinimo priemonė, naudojama vertinant, kaip Eurostatas ir ESS laikosi PK, patobulėjo nuo tada, kai ji buvo pirmą kartą panaudota. Tačiau tarpusavio vertinimai nėra pakankamai dažni, kad būtų galima nuolat gerinti kokybę, be to, jie ne visada išsamiai aprėpia nacionalines statistikos sistemas. Nepaisant to, kad Europos statistikos valdymo patariamoji valdyba yra nepriklausoma nuo nacionalinių interesų, jos vaidmuo rengiant tarpusavio vertinimus yra ribotas (žr. **83–89** dalis).

5 rekomendacija. Įvertinti galimybę sustiprinti Europos statistikos valdymo patariamosios tarybos įgaliojimus

Komisija turėtų įvertinti galimybę ir tinkamumą išplėsti dabartinius Europos statistikos valdymo patariamosios tarybos įgaliojimus, kad jie apimtų sprendimų dėl visų pagrindinių tarpusavio vertinimo elementų priėmimą.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m.

Šią ataskaitą priėmė Audito Rūmų nario Mihailo Kozlovo vadovaujama IV kolegija
2022 m. spalio 26 d. Liuksemburge vykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Tony Murphy
Pirmininkas

Priedai

I priedas. Oficialioji statistika COVID-19 krizės aplinkybėmis

COVID-19 sukėlė nemažai iššūkių statistikos sistemoms, todėl už statistikos operacijas atsakingos institucijos patyrė didelę įtampą. Didžiausias iššūkis buvo užtikrinti, kad visuomenės sveikatos priežiūros statistika būtų pateikiama laiku, ir pateikti tinkamą informaciją apie „realųjį ekonomikos sektorių“, ypač namų ūkius ir MVĮ.

Dėl pandemijos iš pradžių sutriko įmonių ir namų ūkių duomenų srautai, todėl kilo problemų rengiant oficialiąją statistiką. Tradicinių tiesioginių duomenų rinkimo metodų nebebuvo įmanoma taikyti, o kai kurių tyrimų buvo neįmanoma atlikti ir juos teko atidėti. COVID-19 taip pat buvo iššūkis esamiems standartams aiškinimo ir tinkamumo požymiui. Todėl oficialioji statistika turėjo greitai prisitaikyti prie besikeičiančių sąlygų. Alternatyvūs duomenų rinkimo būdai, pavyzdžiui, skambučiai telefonu, interneto programėlės ar didieji duomenys, tapo plačiai naudojami. Tačiau šis perėjimas gali turėti įtakos duomenų kokybei ir palyginamumui. Iš pradžių politikos formuotojai ir žiniasklaidos atstovai beveik tikrą laiką pasaulinių epidemiologinių duomenų poreikį pirmiausia tenkino naudodamiesi duomenų suvestinėmis, pavyzdžiui, [Johnso Hopkinso universiteto](#) suvestinėmis, kurios veikė nepriklausomai nuo oficialių statistikos sistemų. Vėliau [PSO](#) ir [ECDC](#) sukūrė savo statistinių duomenų suvestines, taip užpildydami spragą, tačiau susidūrė su palyginamumo problemomis.

ESVPT teigimu, ESS teigiamai reagavo į COVID-19 krizę. Nors pandemija smarkiai paveikė kelis statistinių duomenų rengimo etapus, ESS šalims ir Eurostatui pavyko ir toliau be pertrūkių rengti pagrindinius rodiklius. Siekdamas užtikrinti nuolatinę statistikos kokybę ir palyginamumą pasikeitusioje aplinkoje, Eurostatas paskelbė daugiau kaip 30 gairių, skirtų bendriesiems ir sektoriaus metodologiniams klausimams spręsti. Eurostatas savo interneto svetainėje taip pat sukūrė specialią skiltį, kurioje naudotojams pateikiama naujausia informacija. Joje buvo pateiktas COVID-19 duomenų rinkinių sąrašas ir pristatyta Europos ekonomikos atsigavimo statistinių duomenų suvestinė, kurioje šiuo metu yra 27 atsigavimui svarbūs sveikatos, socialiniai, ekonominiai, verslo ir aplinkosaugos rodikliai. Galiausiai, siekdamas geriau įvertinti pandemijos poveikį, Eurostatas įvedė keletą naujų, su krize susijusių rodiklių (pavyzdžiui, savaitinių mirčių ir mėnesinio mirčių perviršio). 2020 m. lapkričio mėn. NSI ir Eurostato vadovai susitarė dėl suderinto atsako į būsimas krizes, darančias poveikį ESS, vadinamojo Vysbadeno susitarimo, kuris galėtų sudaryti palankesnes sąlygas bendram požymiui į būsimas krizes.

II priedas. Pasirinkta statistinė veikla

Teminė sritis: darbas	
Statistinė veikla: darbo jėgos tyrimas (DJT)	
Aprašymas	Darbo jėgos statusas yra kartinė darbo rinkos statistikos sąvoka. ES DJT yra didžiausias Europos namų ūkių imties tyrimas, kuriame kas ketvirtį ir kasmet pateikiami 15 metų ir vyresnių asmenų dalyvavimo darbo rinkoje, taip pat darbo jėgai nepriskiriamų asmenų rezultatai. Jis apima privačių namų ūkių gyventojams. Asmenys skirstomi į tris kategorijas kaip dirbantys, bedarbiai arba darbo rinkoje nedalyvaujantys asmenys (anksčiau vadinti ekonomiškai neaktyviais). Galimi ir kiti suskirstymai, pavyzdžiui, pagal lytį ir amžių. ES DJT atlieka NSI, o duomenis centralizuotai apdoroja Eurostatas. NSI yra atsakingos už nacionalinių klausimynų rengimą, imties sudarymą, apklausų atlikimą ir rezultatų siuntimą Eurostatui naudojant bendrą kodavimo sistemą. ES DJT vartojamos apibrėžtys atitinka 1982 m. Tarptautinės darbo organizacijos sušauktos 13-osios tarptautinės darbo statistikos specialistų konferencijos rezoliuciją (toliau – TDO gairės).
Atsakomybė už duomenų kokybės vertinimą	Valstybės narės nacionaliniu lygmeniu; Eurostatas už visų valstybių narių atsiųstus duomenis.
Teisinė sistema	Nuo 1973 m. ES DJT grindžiamas Europos teisės aktais. Pagrindinis reglamentas iki 2020 m: — Reglamentas (EB) Nr. 577/98. Pagrindiniai reglamentai, galiojantys nuo 2021 m. duomenų rinkimo: — Reglamentas (ES) 2019/1700 (pagrindų reglamentas), Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2020/256, Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2020/257, Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2181 ir Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2240.
— Periodiškumas	Kas ketvirtį, kas metus
— Pateikimo data	Dėl ketvirčio duomenų: per 12 savaičių nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos. Nuo 2021 iki 2023 m., per dešimt savaičių nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos. Metiniai duomenys gaunami iš keturių ketvirčių. Kai administraciniai duomenys naudojami siekiant pateikti tyrimo rodiklį „darbo užmokestis iš pagrindinės darbovietės“ atitinkančius duomenis, šie duomenys gali būti persiunčiami Eurostatui per 21 mėnesį nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos.
— Paskelbimo data	Teisinėje sistemoje nuorodos nėra.

Teminė sritis: verslo statistika	
Statistinė veikla: verslo struktūros statistika (VSS)	
Aprašymas	VSS apibūdina ekonominės veiklos struktūrą, vykdymą ir rezultatus iki smulkiausio veiklos lygmens (keli šimtai ekonomikos sektorių). VSS plačiąja prasme yra apibendrinti duomenų rinkiniai, kurie yra tobulinami, rengiami ir skleidžiami siekiant padėti priimti sprendimus, susijusius su ES verslo sektoriaus politika, stebėti šios politikos poveikį ir teikti šią informaciją visuomenei, verslui ir mokslui.
Atsakomybė už duomenų kokybės vertinimą	Valstybės narės nacionaliniu lygmeniu; Eurostatas už visų valstybių narių atsiųstus duomenis.
Teisinė sistema:	Nuo 1995 m. ES valstybės narės kasmet teikia VSS, remdamosi teisine prievole.
— Periodiškumas	Kas metus
— Pateikimo data	Duomenys turėtų būti siunčiami ne vėliau kaip per 18 mėnesių nuo ataskaitinių metų. Nedidelis apskaičiuotų preliminarinių rezultatų skaičius turėtų būti pateiktas ne vėliau kaip per 10 mėnesių po ataskaitinių metų.
— Paskelbimo data	Teisinėje sistemoje nuorodos nėra.

Teminė sritis: sveikata	
Statistinė veikla: sveikatos priežiūros išlaidos (SPI)	
Aprašymas	Sveikatos priežiūros išlaidos kiekybiškai parodo ekonominius išteklius, skirtus sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti, išskyrus investuotą kapitalą. Sveikatos priežiūros išlaidos pirmiausia susijusios su sveikatos priežiūros prekėmis ir paslaugomis, kurias vartoja vienetai rezidentai, neatsižvelgiant į tai, kur jos vartojamos (gali būti ir likusio pasaulio šalyse) ir kas už jas moka. Taigi, sveikatos priežiūros prekių ir paslaugų eksportas (nerezidentiniams vienetais) neįtraukiamas, o galutiniam naudojimui skirtų sveikatos priežiūros prekių ir paslaugų importas įtraukiamas. Duomenys apie sveikatos priežiūros išlaidas teikia informaciją apie išlaidas funkciškai apibrėžtoje sveikatos priežiūros srityje, išskirtas pagal paslaugų teikėjų kategoriją (pavyzdžiui, ligoninės ir bendrosios praktikos gydytojai), funkcijų kategoriją (pavyzdžiui, gydymo, reabilitacijos, klinikinės laboratorijos, pacientų pervežimo ir receptinių vaistų paslaugos) ir finansavimo programą (pavyzdžiui, socialinis draudimas, privačios draudimo bendrovės ir namų ūkiai). Renkant duomenis apie sveikatos priežiūros išlaidas, naudojama sveikatos sąskaitų sistema (SHA) ir su ja susijusi Tarptautinė sveikatos sąskaitų klasifikacija. SHA nustato integruotą išsamių ir tarptautiniu mastu palyginamų sąskaitų sistemą ir pateikia vienodą pagrindinių apskaitos taisyklių sistemą bei standartinių lentelių, skirtų sveikatos išlaidų duomenims teikti, rinkinį. Sveikatos sąskaitų sistema (SHA 2011) – tai vadovas, kuriame išsamiai aprašomi sveikatos priežiūros finansiniai srautai.
Atsakomybė už duomenų kokybės vertinimą	Valstybės narės nacionaliniu lygmeniu; Eurostatas; EBPO ir PSO vertina skirtingas valstybių narių grupes.
Teisinė sistema:	Komisijos reglamentas (ES) 2015/359, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas (EB) Nr. 1338/2008
— Periodiškumas	Kas metus; ataskaitinis laikotarpis yra vieni kalendoriniai metai.
— Pateikimo data	N ataskaitinių metų duomenys ir referenciniai metaduomenys turi būti pateikti per 16 mėnesių po ataskaitinių metų.
— Paskelbimo data	Teisinėje sistemoje nuorodos nėra.

Teminė sritis: sveikata	
Statistinė veikla: su išlaidomis nesusiję sveikatos priežiūros duomenys (SINSPD)	
Aprašymas	EBPO, Eurostato ir PSO bendrai renkami su išlaidomis nesusiję sveikatos priežiūros duomenys papildo jau esamus bendrai renkamus sveikatos priežiūros išlaidų duomenis. Todėl ligoninės ir ištekliai apibrėžiami pagal Sveikatos sąskaitų sistemą (SHA). Sveikatos priežiūros ištekliai apima užimtumą sveikatos priežiūros sektoriuje, fizinius išteklius ir sveikatos priežiūros veiklą.
Atsakomybė už duomenų kokybės vertinimą	Valstybės narės nacionaliniu lygmeniu; Eurostatas; EBPO ir PSO vertina skirtingas valstybių narių grupes.
Teisinė sistema:	Duomenų rinkimo teisinį pagrindą Komisija ketina priimti 2023 m. Tačiau kol kas duomenys renkami savanoriškai.
— Periodiškumas	Kas metus
— Pateikimo data	Duomenys turėtų būti pateikti per 14 mėnesių nuo ataskaitinių metų pabaigos.
— Paskelbimo data	Teisinės sistemos projekte nuorodos nėra.

Teminė sritis: sveikata	
Statistinė veikla: mirties priežastys (MP)	
Aprašymas	MP duomenys suteikia informacijos apie mirtingumo modelius ir yra pagrindinis visuomenės sveikatos informacijos elementas. Į mirties priežasčių Europos statistiką įtraukiami visi registruoti mirties ir negyvų kūdikių gimimo atvejai kiekvienoje valstybėje narėje, atskirai pateikiant rezidentų ir nerezidentų duomenis. MP duomenys yra susiję su pagrindine mirties priežastimi, kuri, pasak PSO, yra „liga arba sužalojimas, sukėlę patologinių būklių grandinę, tiesiogiai lėmusių mirtį, arba nelaimingo atsitikimo arba smurto aplinkybės, sukėlusios mirtiną sužalojimą“. Duomenys apie mirties priežastis klasifikuojami pagal 86 priežastis, įtrauktas į Europos mirties priežasčių trumpąjį sąrašą, remiantis Tarptautine statistine ligų ir sveikatos problemų klasifikacija (TLK). MP duomenys gaunami iš mirties liudijimų. Mediciniuose liudijimuose pateikta informacija, nurodanti mirties priežastį, yra susieta su TLK.
Atsakomybė už duomenų kokybės vertinimą	Valstybės narės nacionaliniu lygmeniu; Eurostatas už visų valstybių narių atsiųstus duomenis.
Teisinis pagrindas:	Komisijos reglamentas (ES) 328/2011, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas (EB) Nr. 1338/2008.
— Periodiškumas	Kas metus
— Pateikimo data	Kiekvienų metų duomenys turėtų būti pateikti per 24 mėnesius nuo ataskaitinių metų pabaigos (iki gruodžio 31 d.); savanoriški duomenys turėtų būti pateikti per T+18 mėnesių (iki birželio 30 d.).
— Paskelbimo data	Teisinėje sistemoje nuorodos nėra.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Eurostato svetainėje pateikta informacija.

III priedas. Tarptautinių statistikos gairių, rekomendacijų ir geriausios praktikos pavyzdžiai

Tema ir šaltinis	Aprašymas
Statistikos tarnyba	
Europos Vadovų Taryba (2010 m.)	Statistikos tarnybos turėtų būti visiškai nepriklausomos duomenų teikimo srityje.
UNECE (2016 m.)	Nacionalinė statistikos tarnyba yra profesiniu požiūriu nepriklausoma įstaiga, pavaldi šalies ministrui pirmininkui (prezidentui) arba savarankiška valstybės įstaiga, kurios valdymo organas yra Valstybinė statistikos valdyba.
Ištekliai	
JT (2015 m.)	Statistikos agentūros vadovas yra atsakingas už biudžeto valdymą ir turi teisę viešai komentuoti statistikos agentūrai skirtą biudžetą.
EBPO (2015 m.)	Nacionalinės statistikos institucijos turi pakankamai lėšų statistikai rengti ir skleisti, personalo mokymui remti, skaičiavimo ištekliams tobulinti ir inovacijoms diegti. Ištekliai yra pakankamo dydžio ir kokybės, kad patenkintų statistinius poreikius.
UNECE (2018 m.)	Iš NSI biudžeto reikia padengti ne tik bendras statistikos rengimo ir personalo išlaidas, bet ir būtinas lėšas investicijoms į infrastruktūrą, naujas technologijas, naujas statistikos metodikas ir kt.
EBPO (2015)	Oficialiosios statistikos rengėjams suteikiami pakankami žmogiškieji, finansiniai ir techniniai ištekliai, būtini statistikos programoms įgyvendinti.
EBPO (2020 m.)	Nacionalinėms statistikos institucijoms reikia tam tikro funkcinio ir biudžetinio savarankiškumo bei juridinio asmens statuso, kad galėtų valdyti ir paskirstyti savo žmogiškuosius, finansinius ir techninius išteklius, neviršydamos bendrų apribojimų, nustatytų vyriausybės arba parlamento, kuriems nacionaliniai statistikos pareigūnai turėtų būti atskaitingi (pavyzdžiui, pateikdami statistinės veiklos ir biudžeto vykdymo ataskaitą), savarankiška atsakomybe įgyti teises ar priimti sutartinius įsipareigojimus su trečiosiomis šalimis, nustatyti žmogiškųjų ir techninių išteklių poreikius arba planuoti veiklą ir statistines operacijas ir nustatyti jų prioritetus pagal metinius ir daugiamečius planus.
Vyriausiasis statistikos pareigūnas	
UNECE (2016 m.)	Nacionalinei statistikos institucijai vadovauja vyriausiasis statistikos pareigūnas, kurį vyriausybės teikimu [X] metų terminuotai kadencijai skiria šalies ministras pirmininkas (prezidentas), remdamasis viešai paskelbta laisva darbo vieta ir atviru konkursu, pagrįstu tik atitinkama profesine kompetencija. Pirmoji kadencija gali būti atnaujinama vieną kartą.
	Vyriausiasis statistikos pareigūnas neturėtų būti įtrauktas į nuolatinio judumo viešojo administravimo institucijose sistemas, jei tokia sistema kitu atveju gali būti taikoma šiame lygmenyje.
	Vyriausiasis statistikos pareigūnas turėtų būti skiriamas statistikos įstatyme nustatytai kadencijai; siekiant pabrėžti profesinį nepriklausomumą, kadencija turėtų skirtis nuo vyriausybės kadencijos. Įstatymas numato galimybę vieną kartą pratęsti kadenciją ir galimybę ją pratęsti dar kartą, tik viešai paskelbus apie naują laisvą vietą ir surengus atvirą konkursą.
EBPO (2020 m.)	Skirtingas nacionalinio statistikos pareigūno ir politinės valdžios atstovų įgaliojimų terminas galėtų sustiprinti oficialiosios statistikos rengėjų profesinį nepriklausomumą.

Tema ir šaltinis	Aprašymas
UNECE (2016 m.)	Vyriausiojo statistikos pareigūno kadencija negali būti nutraukta anksčiau laiko dėl bet kokių priežasčių, pažeidžiančių statistikos principus. Kadencija gali būti nutraukta tik dėl šių priežasčių: a) vyriausiojo statistiko pareigūno atsistatydinimo; b) pilietybės panaikinimo; c) teismo sprendimo, kuriuo vyriausiasis statistikos pareigūnas pripažintas neveiksniu arba ribotai veiksniu; d) teisėto nuosprendžio dėl tyčinio nusikaltimo arba laisvės atėmimo pagal teisėtą teismo nuosprendį; e) vyriausiojo statistikos pareigūno mirties; tokiu atveju jo pareigos laikomos pasibaigusiomis.
EBPO (2020 m.)	Statistikos įstatyme turėtų būti aiškiai nustatyta nacionalinio statistikos pareigūno atleidimo tvarka, įskaitant sąlygų, kuriomis jis gali būti atleistas, sąrašą, siekiant užtikrinti, kad ji nepriklausytų nuo vyriausybės pasikeitimų.
Kokybės vertinimas	
UNECE (2016 m.)	Nacionalinės statistikos sistemos institucinės aplinkos, procesų ir rezultatų vertinimą gali atlikti vidaus ir išorės ekspertai. Šiuose vertinimuose daugiausia dėmesio galėtų būti skiriama oficialiosios statistikos principams ir tarptautinių statistikos standartų bei rekomendacijų taikymui. Juos gali inicijuoti oficialiosios statistikos rengėjas, Statistikos taryba arba tarptautinė organizacija. Atliekant tokius vertinimus gali būti pasitelkiami nacionaliniai (pavyzdžiui, mokslo bendruomenės) arba tarptautiniai ekspertai. Tokių vertinimų rezultatai turėtų būti skelbiami viešai. Be to, vyriausiasis statistikos pareigūnas privalo reguliariai vertinti, ar kiti oficialiosios statistikos rengėjai laikosi oficialiosios statistikos principų. Siekdami užtikrinti statistikos kokybę, oficialiosios statistikos rengėjai privalo ir turi teisę taikyti statistinius metodus, pavyzdžiui, atskirų duomenų redagavimą, įrašų siejimą ar kitokias duomenų iš skirtingų šaltinių derinimo formas ir vertinimo metodus. Tai apima teisingą neatsakymų traktavimą tiek imties, tiek išsamesnių tyrimų atveju. Nacionalinė statistikos institucija turi tobulinti savo metodologines žinias, sekti tarptautinius pokyčius ir dalytis šiomis žiniomis su kitais oficialiosios statistikos rengėjais.
Sklaida	
JT (2015 m.)	Iš anksto pranešama apie metodų ar klasifikacijų pakeitimus ir tikslinimus apskritai. Skelbiama tų rezultatų, kuriems taikomi planuoti ir neplanuoti patikslinimai, peržiūros politika, o paskelbtuose statistiniuose duomenyse aptiktos klaidos kuo greičiau ištaisomos ir skelbiamos viešai. Nustatytos vidaus procedūros, pagal kurias pranešama apie klaidas ir jos taisomos.
UNECE (2016 m.)	Patikslinimai yra planuoto proceso rezultatas, kai kaupiami duomenys arba keičiasi oficialiojoje statistikoje naudojamos sąvokos, apibrėžtys ir klasifikacijos, pavyzdžiui, dėl pasikeitusių tarptautinių standartų. Oficialiosios statistikos rengėjai turėtų laiku informuoti naudotojus apie planuojamus pokyčius ir apie jų poveikį palyginamumui bėgant laikui, pavyzdžiui, laiko eilučių lūžius. Atliekant esminius statistikos tikslinimus, prieš pakeitimą buvusios laiko eilutės turi būti iš naujo parengtos naudojant naujas sąvokas, apibrėžtis ir klasifikacijas, kad būtų užtikrintas pakankamas nuoseklių laiko eilučių prieš ir po pakeitimo ilgis.
EBPO (2015 m.)	Teisės aktais garantuojama vienoda prieiga prie oficialiosios statistikos visiems naudotojams vienu metu. Jei viešoji ar privati įstaiga turi prieigą prie oficialiosios statistikos prieš ją paskelbiant viešai, šis faktas ir tvarka yra skelbiami ir kontroliuojami. Statistinei informacijai nutekėjus, iki skelbimo taikoma tvarka pakeičiama taip, kad būtų užtikrintas nešališkumas.

Tema ir šaltinis	Aprašymas
UNECE (2016 m.)	Griežta politika, kuria užtikrinama visiškai vienoda ir vienalaikė prieiga prie oficialiosios statistikos visiems naudotojams be išankstinės prieigos. Jei taikoma išankstinės prieigos prie duomenų praktika, ji turėtų būti peržiūrėta, kad praktika būtų nutraukta arba būtų sumažintas jos naudojimas.
EBPO (2020 m.)	Du rodikliai pripažįstami svarbiais vertinant skaidrumą ir oficialiosios statistikos rengėjų nešališkumą ir nepriklausomumo suvokimą: pirma, standartinis skelbimo laikas ir išankstiniai duomenų skelbimo tvarkaraščiai, pagal kuriuos apie tiksliai skelbimo datas pranešama prieš 12 mėnesių (rekomendacijoje kaip geroji praktika įvardytas slenkantis 12 mėnesių duomenų skelbimo tvarkaraštis, pagal kurį duomenų skelbimo datos skelbiamos palaipsniui). Antra, taikomos procedūros, užtikrinančios vienodą visų naudotojų prieigą prie statistinių duomenų tuo pačiu metu.
UNECE (2016 m.)	Visi oficialiosios statistikos rengėjai privalo sudaryti viešą, iš anksto skelbiamą oficialiosios statistikos skelbimo tvarkaraštį, kuriame būtų nurodytos planuojamos oficialiosios statistikos skelbimo datos ir laikas. Taip visi naudotojai informuojami apie tai, kada skelbiama oficialioji statistika, ir užtikrinama, kad statistika būtų skleidžiama neatsižvelgiant į vyriausybės ar politinių veikėjų reakciją. Prie visų skelbiamų oficialiosios statistikos duomenų turi būti pridėdama pakankamai naujausių metaduomenų ir atsakingo rengėjo parengtų aiškinamųjų komentarų, kad naudotojai galėtų suprasti gautą statistiką. Metaduomenyse gali būti pateikiama informacija apie duomenų požymius, pavyzdžiui, laiko eilučių ilgį ir nuoseklumą, tikėtinus vidutinius patikslinimus ir pan. Naudotojams ekspertams prireiks išsamesnių metaduomenų, kad galėtų įvertinti taikytus statistinius metodus ir statistikos kokybę.
UNECE (2016 m.)	Pagrindinis su sklaida susijęs reikalavimas yra tas, kad oficialioji statistika turi būti skleidžiama laiku ir punktualiai, visapusiškai laikantis oficialiosios statistikos principų ir konkrečių sklaidos straipsnių. Konfidencialumo apsauga ir vienoda prieiga prie oficialiosios statistikos yra pagrindiniai sklaidos principai. Oficialiosios statistikos etikoje svarbiausias principas yra tas, kad visi naudotojai, įskaitant vyriausybinius naudotojus, turi vienodą ir vienalaikę prieigą prie statistikos. Sklaidos internete atveju, šį principą šiandien galima įgyvendinti labai tiksliai, nurodant tikslų paskelbimo laiką, kada bus galima susipažinti su nauja statistika. Pavyzdiniame įstatyme nustatyta griežta politika, kuria užtikrinama visiškai vienoda ir vienalaikė prieiga prie oficialiosios statistikos visiems naudotojams be išankstinės prieigos. Vienoda prieiga taip pat yra svarbus oficialiosios statistikos rengėjų profesinio nepriklausomumo rodiklis. Jei taikoma išankstinės prieigos prie duomenų praktika, ji turėtų būti peržiūrėta, kad praktika būtų nutraukta arba būtų sumažintas jos naudojimas. Jei šalis nusprendžia nukrypti nuo vienodos ir vienalaikės prieigos principo, į statistikos įstatymą reikia įtraukti straipsnį, reglamentuojantį pasirinktoms institucijoms ir pasirinktiems statistiniams duomenims taikomą išankstinę prieigą. Kiekvienas naudotojas, kuriam suteikiama išankstinė prieiga, turi pasirašyti embargo deklaraciją. Visuomenė turi būti informuojama, kurios institucijos turi išankstinę prieigą, prie kokių duomenų ir koku laiku.
Tarpusavio vertinimai	
INTOSAI (2019 m.)	Vertinama aukščiausioji audito institucija taip pat gali paprašyti pirminės tarpusavio vertinimo grupės patikrinti, koku mastu buvo atsižvelgta į rekomendacijas po sutarto laiko (pavyzdžiui, po vienerių, dvejų ar trejų metų), atsižvelgiant į rekomendacijos svarbos ir reikšmingumo lygį. Po patikrinimo grupė gali parengti papildomą ataskaitą apie rekomendacijų įgyvendinimo lygį ir galimus pirminių rekomendacijų atnaujinimus. Ypač tais atvejais, kai buvo paskelbti pirmojo tarpusavio vertinimo rezultatai, siekiant skaidrumo ir atskaitomybės, gera praktika yra skelbti ir tolesnio tarpusavio vertinimo rezultatus.

Pastaba. Šis sąrašas nėra baigtinis.

IV priedas. Auditui atrinktų projektų sąrašas

Projekto aprašymas	Šalis	Metai	Paramos gavėjas	Lėšų teikėjas	Patvirtinta dotacijos suma (eurais)
1 2016 m. DJT <i>ad hoc</i> jaunimo darbo rinkoje modulis	Suomija	2015	Suomijos statistikos tarnyba	EMPL GD	63 813
2 DJT kokybės gerinimas*	Kroatija	2016	Kroatijos statistikos biuras	ESP 2013–2020	28 424
3 2017 m. DJT <i>ad hoc</i> savarankiško darbo modulis	Kipras	2016	Kipro statistikos tarnyba	EMPL GD	25 773
4 DJT kokybės gerinimas*	Italija	2016	<i>Istituto Nazionale di Statistica</i> (ISTAT)	ESP 2013–2020	29 000
5 2017 m. DJT <i>ad hoc</i> savarankiško darbo modulis	Italija	2016	Istituto Naziondi Statistica (ISTAT)	EMPL GD	140 000
6 DJT kokybės gerinimas*	Suomija	2017	Suomijos statistikos tarnyba	ESP 2013–2020 m.	177 474
7 Statistinių duomenų apie IRT naudojimą ir e. prekybą įmonėse bei IRT naudojimą namų ūkiuose rengimas, rinkimas ir perdavimas, 2014 m.*	Kipras	2013	Kipro statistikos tarnyba	ESP 2013–2020 m.	98 834
8 Verslo struktūros statistikos ir kitos verslo statistikos mikroduomenų susiejimas	Suomija	2015	Suomijos, Danijos, Norvegijos, Švedijos, Nyderlandų ir Latvijos statistikos tarnybos, daugiašalis projektas	ESP 2013–2020 m.	185 467
9 Verslo struktūros statistikos ir kitos verslo statistikos mikroduomenų susiejimas	Italija	2015	<i>Istituto Nazionale di Statistica</i> (ISTAT)	ESP 2013–2020 m.	33 909
10 Verslo struktūros statistikos tobulinimas*	Lietuva	2018	Statistikos departamentas prie LRV	ESP 2013–2020 m.	16 340
11 Sveikatos sąskaitos (2011 m. SHA)*	Suomija	2014	Suomijos sveikatos ir gerovės institutas (THL)	SANTE GD	52 748
12 Sergamumo statistika	Kroatija	2019	<i>Hrvatski Zavod Za Javno Zdravstvo</i>	SANTE GD	52 748
13 Lietuvos sergamumo pagal diagnozes duomenų apskaičiavimas	Lietuva	2019	Higienos institutas	SANTE GD	13 302

Pastaba. Projektai, pažymėti *, susiję su privaloma statistine veikla

V priedas. Alternatyvų, kaip greičiau gauti duomenis apie mirtis nuo COVID-19, paieška

Pirmieji mirties nuo COVID-19 atvejai Europoje buvo patvirtinti 2020 m. vasario mėn. Tačiau nėra jokios perspektyvos, kad išsami 2020 m. Europos mirties priežasčių statistika bus paskelbta anksčiau nei 2023 m. (žr. [10 diagramą](#)). Siekiant patenkinti informacijos poreikius pandemijos metu, buvo renkami du beveik tikralaikio duomenų rinkiniai: kasdien mirstančių nuo COVID-19 asmenų skaičius ir mirčių, kaip demografinių gyvybiškai svarbių įvykių, skaičius per savaitę.

Mirčių nuo COVID-19 skaičius. Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras ([ECDC](#)) skelbia duomenis apie mirčių nuo COVID-19 Europoje skaičių, gautus iš tokių šaltinių kaip sveikatos apsaugos ministerijos ir visuomenės sveikatos institutai. [PSO](#) ir [Johnso Hopkinso universitetas](#) skelbia tuos pačius statistinius duomenis visame pasaulyje. Tačiau dėl nacionalinių mirties priežasčių klasifikavimo skirtumų, taip pat dėl keleto nepakankamos ir per didelės aprėpties problemų, duomenys gali labai skirtis ir apsunkinti šalių palyginimą. Pavyzdžiui, pandemijos pradžioje Belgija užregistravo visas mirtis, kurios *galėjo* būti susijusios su COVID-19, kaip *iš tikrųjų* įvykusias dėl COVID-19, nereikalaujant atlikti laboratorinių tyrimų. Italijoje, priešingai, buvo reikalaujama teigiamo testo rezultato, kad mirtis būtų priskirta COVID-19, o Kipras taikė šių dviejų metodų derinį.

Mirtingumas ir mirčių perviršis. Ekspertai mano, kad šis metodas, už kurį atsakingos NSI, yra tinkamesnis viso pandemijos poveikio mirčių skaičiui matas, nors juo neatsižvelgiama į naujausius demografinius pokyčius, pavyzdžiui, gyventojų senėjimą. Jis apima mirties nuo COVID-19 atvejus, kurie nebuvo teisingai diagnozuoti ir apie kuriuos nebuvo pranešta, taip pat mirties dėl kitų priežasčių atvejus, kuriuos galima priskirti bendroms pandemijos sąlygoms. 2020 m. balandžio mėn. ESS pradėjo rinkti mirčių per savaitę duomenis, o 2020 m. gruodžio mėn. pradėjo skelbti duomenis apie perteklinį mirtingumą. NSI [Eurostatui](#) ir toliau savanoriškai teikė mirčių per savaitę duomenis.

Toliau pateiktoje lentelėje pateikiami 2020 m. ir 2021 m. duomenys ES ir ELPA šalyse, apskaičiuoti pagal abi metodikas. Mirčių perviršio rodiklis yra maždaug 34 % didesnis nei ECDC mirčių nuo COVID-19 rodiklis.

	Mirtys nuo COVID-19 (ECDC)	Mirčių perviršis* (Eurostatas)
2020	393 570	557 823
2021	519 136	667 599
Iš viso	912 706	1 225 422

* Lyginamas pandemijos metu užfiksuotų mirčių dėl visų priežasčių skaičius ir mirčių, kurių tikėtasi, jei pandemija nebūtų kilusi, skaičius, remiantis pastarųjų priešpandeminių metų (2016–2019 m.) duomenimis.

Šaltinis: *Eurohealth 2020*; 26(2); A. West, *Reporting of COVID-19 deaths in Austria, France, Germany, Italy, Portugal and the UK*, Social Policy Working Paper 10–20, London: LSE Department of Social Policy, 2020 m.; ECDC for COVID-19 deaths; Eurostat on excess mortality.

VI priedas. ESVPT rekomendacijos, 2014 ir 2021 m.

2014 m. (antrasis Eurostato tarpusavio vertinimas)	2021 m. (trečiasis Eurostato tarpusavio vertinimas)
2014/1. Būsimų Eurostato generalinių direktorių skyrimo tvarka turėtų būti nustatyta įstatymu ir grindžiama atviru konkursu.	2021/1. ESVPT rekomenduoja, kad teisės aktuose būtų nurodytos Eurostato generalinio direktoriaus sutarties nutraukimo (atleidimo iš pareigų) prieš terminą priežastys. Tai neturėtų būti priežastys, kurios kelia pavojų jo profesiniam ar moksliniam nepriklausomumui.
2014/2. Pagrindiniai Eurostato generalinio direktoriaus atrankos kriterijai turėtų būti jo profesinė reputacija tarptautinėje statistikos bendruomenėje ir vadovavimo gebėjimai.	2021/2. ESVPT rekomenduoja, kad Eurostato vyresniųjų vadovų, išskyrus generalinį direktorių, įdarbinimas ir atleidimas būtų viešas ir skaidrus, daug dėmesio skiriant statistinei kvalifikacijai.
2014/3. Teisės aktuose turėtų būti nurodytos Eurostato generalinio direktoriaus atleidimo iš pareigų prieš terminą priežastys. Tai neturėtų būti priežastys, kurios kelia pavojų jo profesiniam ar moksliniam nepriklausomumui.	2021/3. ESVPT rekomenduoja, kad Eurostatas, bendradarbiaudamas su atitinkamais Europos Komisijos generaliniais direktoratais, užtikrintų sistemingą kitiems statistiniams duomenims taikomos etaloninės kokybės sistemos įgyvendinimo stebėseną. Be kita ko, reikėtų ištirti, ar naudinga nustatyti tarpusavio vertinimo procesą, kad būtų galima stebėti ir, jei reikia, stiprinti atitiktį etaloninės kokybės sistemos reikalavimams.
2014/4. Eurostato vyresniųjų vadovų, išskyrus generalinį direktorių, įdarbinimas ir atleidimas turėtų būti viešas ir skaidrus, daug dėmesio skiriant statistinei kvalifikacijai.	2021/4. ESVPT rekomenduoja Eurostatui kritiškai įvertinti, ar dabartinė statistinių duomenų išankstinio skelbimo Europos Komisijos įstaigoms praktika, nepažeidžiant ES PK, atitinka Eurostato, kaip ESS vėliavnešio, poziciją.
2014/5. Būsimoje Europos statistikos teisės aktuose turėtų būti laikomasi 2013 m. priimtos teisėkūros struktūros, kurioje taikomas trijų lygmenų metodas, ypač atskiriant pagrindų reglamentuose pateikiamą „kas“ ir deleguotuose bei įgyvendinimo aktuose pateikiamą „kaip“.	2021/5. ESVPT rekomenduoja Eurostatui toliau tobulinti jau ir taip tvirtas konfidencialumo apsaugos priemones, peržiūrint ir, kiek įmanoma, toliau derinant įvairių statistikos sričių praktiką, susijusių su nuasmeninimo ir (arba) statistinių duomenų atskleidimo kontrolės procedūromis ir priemonėmis.
2014/6. Reikėtų peržiūrėti ir išanalizuoti atvejus, kai kuriose valstybėse narėse smarkiai vėluojama įgyvendinti teisiškai nustatytas ir sutartas metodikas ar priemones, siekiant nustatyti ir įgyvendinti būtinas sistemines taisomąsias priemones.	2021/6. ESVPT rekomenduoja Eurostatui parengti išsamią bendradarbiavimo su akademine bendruomene strategiją.
2014/7. Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis turėtų būti griežtai derinamos duomenų apdorojimo ir kokybės rodiklių apskaičiavimo metodikos.	2021/7. ESVPT rekomenduoja Eurostatui toliau gerinti komunikaciją ir sklaidą, atsižvelgiant į „naująją informacijos perpildymo pasaulį“, kuriame daugelis paslaugų teikėjų kovoja dėl riboto naudotojų dėmesio.
2014/8. Vertinimai turėtų būti atliekami reguliariai ir sistemingai, siekiant užtikrinti, kad nuoseklumo patikros praktika visose statistikos srityse būtų palyginama.	2021/8. ESVPT rekomenduoja, kad Eurostatas prireikus surastų būdus, kaip sukurti iš išorės prieinamas atitinkamos statistikos senų duomenų bazes, kad būtų lengviau atlikti su politika susijusius tyrimus.
2014/9. Kokybės valdymo ir užtikrinimo praktika turėtų būti toliau derinama ir racionalizuojama. Pagrindinis bendras į naudotojų ir rengėjų orientuotų kokybės ataskaitų standartas turėtų būti naudojamas kiekvienai statistinei operacijai ir sričiai. Taip bus užtikrinta, kad šiose ataskaitose būtų pateikiama panaši informacija ir kad kokybė skirtingose srityse būtų vertinama vienodai.	2021/9. ESVPT rekomenduoja, kad Eurostatas imtųsi veiksmų mikroduomenų moksliniams tyrimams gerinti, nustatydamas tinkamas sąlygas ir susitardamas su šalimis narėmis dėl duomenų rinkinių, kuriais būtų galima naudotis, ir kurdamas privatumo apsaugos priemones, skirtas prieigai pasiekti (pavyzdžiui, metaduomenimis grindžiamą programinę įrangą), kurie taip pat galėtų būti taikomi šalių lygmeniu.
2014/10. Eurostatas turėtų siekti skelbti visą duomenų skelbimo tvarkaraštį ir kartu skelbti Eurostato ir NSI statistiką.	2021/10. ESVPT rekomenduoja Eurostatui toliau tobulinti savo analitines sistemas, susijusias su peržiūromis. Eurostatas turėtų skelbti savo peržiūrų politiką ir reguliarias peržiūrų analizes.
2014/11. Eurostatas turėtų visapusiškai ištirti galimą visiško išankstinio duomenų skelbimo draudimo poveikį ir rizikos valdymo būdus, jei atskiroms naujienų agentūroms būtų išlaikytas griežtai apribotas išankstinis duomenų skelbimas.	2021/11. ESVPT rekomenduoja teisės aktų leidėjams, kad būsimoje ES duomenų akte Eurostatui ir visiems Europos statistikos rengėjams būtų nustatyta nuolatinė prieiga prie privačių duomenų.

2014 m. (antrasis Eurostatato tarpusavio vertinimas)	2021 m. (trečiasis Eurostatato tarpusavio vertinimas)
2014/12. Eurostatas turėtų peržiūrėti ir patikslinti savo komunikacijos strategiją, kad šiandieninėje žiniasklaidos aplinkoje jis veiksmingai pasiektų savo tikslines auditorijas ir optimaliai panaudotų modernias komunikacijos priemones skirtingiems naudotojų segmentams.	2021/12. ESVPT rekomenduoja Eurostatui parengti išsamią naujų skaitmeninių duomenų šaltinių, kurie gali padėti siekti reikalingumo, tikslumo ir savalaikiškumo tikslų, naudojimo strategiją ir gali padėti sumažinti respondentams tenkančią naštą ir padidinti sąnaudų efektyvumą.
2014/13. Eurostatas turėtų remti NSI koordinavimo vaidmenį KNI atžvilgiu, priimdamas tik Kodekso reikalavimus atitinkančius perduodamus duomenis iš NSI arba įgalios KNI. Apie galutinę neleistino duomenų teikimo datą turėtų būti plačiai pranešama prieš vienerius metus. Jei po paskelbtos datos ir toliau vykdomas neleistinas arba Kodekso reikalavimų neatitinkantis duomenų perdavimas Eurostatui, Eurostatas turėtų atvesti duomenis.	2021/13. ESVPT rekomenduoja Eurostatui ir ECB remtis esamu glaudžiu ESS ir ECBS bendradarbiavimu, kad būtų išnaudotos geresnio koordinavimo ir bendradarbiavimo galimybės dalijantis duomenimis ir sprendžiant sudėtingus statistinius atvejus (pavyzdžiui, tarptautinių įmonių atveju) ir įvertinti bendrų statistinių infrastruktūrų (pavyzdžiui, statistinių verslo registrų) potencialą.
2014/14. Eurostatas turi sukurti aiškius savo koordinavimo Europos Komisijoje mechanizmus ir parengti esamos statistinės veiklos aprašą.	2021/14. ESVPT rekomenduoja Eurostatui identifikuoti ir nustatyti (būsimus) reikalingus darbuotojų įgūdžius ir (arba) kompetenciją. Remiantis šia informacija, reikėtų pakoreguoti esamų darbuotojų mokymo pasiūlymus, kad jie galėtų sėkmingai tobulinti įgūdžius atitinkamose naujose srityse. Kartu Eurostatas turėtų proaktyviai naudotis visomis dabartinės Europos Komisijos įdarbinimo sistemos galimybėmis, kad galėtų pritraukti ir išlaikyti darbuotojus, turinčius reikiamų įgūdžių, tinkamų ateityje.
2014/15. ESS ir ECBS turėtų sutelkti dėmesį į pragmatišką darbą pagal nustatytą darbo pasidalijimą ir tęsti praktinį bendradarbiavimą. Būtų naudinga, jei ECBS priimtų patikrinamas kokybės užtikrinimo procedūras, panašias į ESS procedūras, siekiant sustiprinti šį tarpusavio supratimą.	2021/15. ESVPT rekomenduoja ES politikos formuotojams remti visas šiuo metu vykdomas inovacijų pastangas skiriant tinkamą finansavimą, apimančią tiek finansinius, tiek žmogiškuosius išteklius. Ji taip pat pakartoja savo rekomendacijas (rekomendacijos 2020/6 ir 2020/7), kad Komisija siūlo daug investuoti į skaitmeninę infrastruktūrą statistikos tikslais, kad būtų sudarytos sąlygos inovacijoms ir eksperimentams. Valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai ir kiti atitinkami ES fondai turėtų remti šiuos veiksmus, susijusius su naujomis Europos politikos iniciatyvomis visoje Europos statistikos sistemoje, padengiant tiek plėtos, tiek einamąsias išlaidas.
2014/16. Kitą kartą persvarstant Praktikos kodeksą turėtų būti nustatytas principas ir atitinkami rodikliai, pagal kuriuos būtų atsižvelgiama į poreikį koordinuoti Europos statistikos tobulinimą, rengimą ir sklaidą.	2021/16. ESVPT rekomenduoja Eurostatui ir ESS atlikti nuodugnų ir išsamų COVID-19 krizės metu įgytos patirties vertinimą. Šiame vertinime turėtų būti aptarti iššūkiai, reakcijos, kliūtys, sėkmės atvejai ir padarytos konkrečios išvados. Be to, turėtų būti parengtas veiksmų planas, kaip užtikrinti atsparumą būsimoms krizinėms situacijoms.
	2021/17. ESVPT rekomenduoja Eurostatui kartu su NSI nustatyti procedūras, skirtas proaktyviai diegti sparčias statistikos inovacijas, kurios visų pirma turėtų apimti eksperimentinę statistiką. Tai taip pat turėtų padėti pasirengti krizėms ir turėtų apimti pasiūlymus, kaip užtikrinti tokių statistinių duomenų matomumą, ir parengti jų galutinio integravimo procesus.
	2021/18. ESVPT rekomenduoja Eurostatui prireikus aktyviai ir visapusiškai naudotis Reglamento 223/2009 14 straipsnio 1 dalies b punkte ir 2 dalyje nustatytais įgaliojimais, kad galėtų greitai reaguoti į nenumatytus ir skubius statistikos poreikius politikos formavimo srityje. Šiuo tikslu jis turėtų išanalizuoti šių teisinių nuostatų galimybes ir ribas. Jei paaiškėtų, kad jos yra netinkamos, šis klausimas turėtų būti svarstomas iš dalies keičiant Reglamentą 223/2009.

VII priedas. Nacionalinės statistikos institucijos tobulinimo veiksmų santrauka (padėtis 2019 m. gruodžio 31 d.)

Klasifikacija	Visi veiksmai	Neužbaigti veiksmai 2018 12 31	Užbaigti	Uždaryti	Pažanga priklauso nuo kitų	Vėluojantys	Tęstiniai	Neužbaigti veiksmai 2019 12 31
1. Valdymas ir teisiniai aspektai, koordinavimas	221	65	9	4	23	17	8	52
1.1. Profesinis nepriklausomumas	72	26	1	0	15	6	2	25
1.2. Įgaliojimas rinkti duomenis	3	0	0	0	0	0	0	0
1.3. Teisiniai konfidencialumo aspektai	2	1	0	1	0	0	0	0
1.4. Koordinavimas	144	38	8	3	8	11	6	27
2. Išteklių pakankamumas ir sąnaudų efektyvumas	152	47	14	4	4	22	4	29
2.1. Ištekliai	57	14	5	0	3	2	3	9
2.2. Mokymai	22	4	1	0	0	2	0	3
2.3. Sąnaudų efektyvumas	73	29	8	4	1	18	1	17
3. Kokybė ir metodika	231	60	26	1	2	21	7	33
3.1. Rūpinimasis kokybe	102	33	17	1	1	10	3	15
3.2. Metodika ir konfidencialumo apsauga	46	9	2	0	0	3	2	7
3.3. Rezultatų kokybė ir naudotojo sąveika	83	18	7	0	1	8	2	11
4. Naštos mažinimas ir administraciniai duomenys	85	23	4	4	7	4	4	15
4.1. Naštos mažinimas	28	5	0	3	0	1	2	2
4.2. Administraciniai duomenys	57	18	4	1	7	3	2	13

Klasifikacija	Visi veiksmai	Neužbaigti veiksmai 2018 12 31	Užbaigti	Uždaryti	Pažanga priklauso nuo kitų	Vėluojantys	Tęstiniai	Neužbaigti veiksmai 2019 12 31
5. Nešališkumas ir sklaida	221	43	11	5	3	15	6	27
5.1. Nešališkumas	46	6	3	1	1	0	1	2
5.2. Sklaida: prieinamumas ir aiškumas	123	25	4	3	1	11	4	18
5.3. Mikroduomenų sklaida	52	12	4	1	1	4	1	7
Iš viso	910	237	64	18	39	79	29	155

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos duomenimis.

VIII priedas. Nacionalinių statistikos sistemų aprėptis trečiajame tarpusavio vertinimų cikle

Šalis	Bendras KNI skaičius	Tarpusavio vertinimui atrinktos KNI
Austrija	7	Federalinė klimato veikslių, aplinkos, energetikos, judumo, inovacijų ir technologijų ministerija (BMK)
		Federalinė žemės ūkio, regionų ir turizmo ministerija (BMLRT)
		Austrijos aplinkos agentūra (<i>Umweltbundesamt</i> (UBA))
		Energie-Control Austria (E-Control)
Bulgarija	10	Žemės ūkio ir regioninės politikos generalinio direktorato Agrostatistikos departamentas (Žemės ūkio, maisto ir miškininkystės ministerija)
		Analizės, planavimo ir prognozavimo direktoratas ir Medicininės darbingumo ir nelaimingų atsitikimų darbe ekspertizės departamentas prie Draudimo ir trumpalaikių išmokų direktorato prie Nacionalinio socialinės apsaugos instituto
		Vykdomosios aplinkos agentūros prie Aplinkos ir vandens ministerijos Aplinkos direktorato stebėseną ir vertinimą
Belgija	15	Federalinė viešoji vidaus reikalų tarnyba
		Federalinė viešoji ekonomikos, MVJ, savarankiškai dirbančių asmenų ir energetikos tarnyba (Energetikos GD)
		Nacionalinis apskaitos institutas
		<i>Vlaamse Statistische Autoriteit</i> (Flandrijos regiono statistikos institucija)
Danija	15	Danijos imigracijos tarnyba
		Danijos energetikos agentūra
		Danijos aplinkos apsaugos agentūra
Estija	1	---
Suomija	6	Suomijos muitinė
		Suomijos gamtos išteklių institutas
		Nacionalinis sveikatos ir gerovės institutas
		Suomijos imigracijos tarnyba
Prancūzija	12	Statistikos ir prognozių analizės departamentas (Žemės ūkio ir maisto ministerija)
		Duomenų ir statistinių tyrimų departamentas (Ekologinės pertvarkos ministerija)
		Mokslinių tyrimų, studijų, vertinimo ir statistikos direktoratas (Solidarumo ir sveikatos apsaugos ministerija, Ekonomikos, finansų ir ekonomikos atkūrimo ministerija ir Darbo, užimtumo ir ekonominės įtraukties ministerija)

Šalis	Bendras KNI skaičius	Tarpusavio vertinimui atrinktos KNI
Vokietija	30	Federalinė žemės ūkio ir maisto tarnyba
		Federalinė įdarbinimo agentūra
		Žemių statistikos tarnybos (iš viso 14)
Graikija	10	Aplinkos ir energetikos ministerija
		Kaimo plėtros ir maisto ministerija
		Nacionalinis dokumentacijos centras (EKT)
Airija	15	Aplinkos apsaugos agentūra (EPA)
		Teisingumo departamentas (DoJ)
		Sveikatos apsaugos departamentas (DoH)
Italija	13	Ekologinės pertvarkos ministerija (MITE)
		Sveikatos apsaugos ministerija
		Italijos aplinkos apsaugos ir mokslinių tyrimų institutas (ISPRA)
		Energetinių paslaugų operatorius (GSE)
Lietuva	8	Aplinkos apsaugos agentūra
		Higienos institutas
		Valstybinės įmonė Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras
Liuksemburgas	11	Generalinė socialinės apsaugos inspekcija (<i>Inspection générale de la sécurité sociale</i> (IGSS))
		Kaimo ekonomikos tarnyba (<i>Service d'économie rurale</i> (SER))
		Sveikatos direktoratas (<i>Direction de la Santé</i>)
Malta	1	Su sveikata susijusios informacijos ir mokslinių tyrimų direktoratas
Nyderlandai	-	---
Norvegija	8	Norvegijos žuvininkystės direktoratas
		Norvegijos imigracijos direktoratas (UDI)
		Norvegijos bioekonomikos mokslinių tyrimų institutas (NIBIO)
		Norvegijos visuomenės sveikatos institutas (FHI)
Lenkija	11	Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministerija
		Teisingumo ministerija
		Finansų ministerija

Šalis	Bendras KNI skaičius	Tarpusavio vertinimui atrinktos KNI
Portugalija	5	Švietimo ministerijos ir Mokslo, technologijų ir aukštojo mokslo ministerijos Švietimo ir mokslo statistikos generalinis direktoratas (DGEEC)
		Aplinkos ir klimato kaitos ministerijos Energetikos ir geologijos generalinis direktoratas (DGEG)
		Teisingumo ministerijos Teisingumo politikos generalinis direktoratas (DGPI)
		Jūrų ministerijos Gamtos išteklių, jūrų išteklių ir saugos paslaugų generalinis direktoratas (DGRM)
		Darbo, solidarumo ir socialinės apsaugos ministerijos Strateginio planavimo departamentas (GEP)
Ispanija	17	Žemės ūkio, žuvininkystės ir maisto ministerijos Analizės, koordinavimo ir statistikos generalinis padirektoratis (pavaldus Žemės ūkio, žuvininkystės ir maisto ministerijos sekretoriatui)
		Transporto, judumo ir miestų darbotvarkės ministerijos Ekonomikos studijų ir statistikos generalinis padirektoratis (Ekonominio planavimo ir biudžeto generalinis direktoratas; Transporto, judumo ir miestų darbotvarkės ministro pasekretoriatis)
		Ekologinės pertvarkos ir demografinio iššūkio ministerijos Prognozavimo, strategijos ir energetikos taisyklių generalinis padirektoratis (Energetikos politikos ir kasyklų generalinis direktoratas; Energetikos valstybės sekretoriatas)
Švedija	20	Švedijos nacionalinė švietimo agentūra
		Švedijos nacionalinė finansų priežiūros institucija
		Švedijos migracijos agentūra
		Švedijos visuomenės sveikatos agentūra

Šaltinis: Eurostato svetainė.

- Valstybių narių paskirtų NSI ir KNI, atsakingų už Europos statistikos tobulinimą, rengimą ir sklaidą, sąrašas (atnaujintas 2021 m. spalio 12 d.)
- 2022–2023 m. tarpusavio vertinimų trečiajame cikle dalyvaujančių KNI sąrašas [paskutinis atnaujinimas 2022 m. gegužės mėn.]

Pastaba. Informacija apie KNI, dalyvaujančias Kroatijos, Kipro, Čekijos, Vengrijos, Islandijos, Latvijos, Lichtenšteino, Rumunijos, Slovakijos, Slovėnijos ir Šveicarijos nacionalinių statistikos sistemų tarpusavio vertinimuose, bus pateikta 2022 m. lapkričio mėn.

Santrumpos

DJT: darbo jėgos tyrimas

EBPO: Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

ECB: Europos Centrinis Bankas

ECDC: Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras

ELPA: Europos laisvosios prekybos asociacija

EMPL GD: Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas

ESP: Europos statistikos programa

ESS: Europos statistikos sistema

GROW GD: Komisijos Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinis direktoratas

KNI: kita nacionalinė institucija

MP: mirties priežastys

NSI: nacionalinė statistikos institucija

PK: Europos statistikos praktikos kodeksas

PSO: Pasaulio sveikatos organizacija

SANTE GD: Komisijos Sveikatos ir maisto saugos generalinis direktoratas

TDO: Tarptautinė darbo organizacija

VMĮ: mažosios ir vidutinės įmonės

VSS: verslo struktūros statistika

Žodynėlis

Bedarbis: 15 arba 16–74 metų amžiaus bedarbis, neturintis darbo per ataskaitinę savaitę, galintis pradėti dirbti per artimiausias dvi savaites (arba jau susiradęs darbą, kurį pradės dirbti per artimiausius tris mėnesius) ir aktyviai ieškojęs darbo tam tikru laikotarpiu praėjusias keturias savaites.

Duomenys: kokybinių ar kiekybinių kintamųjų, pavyzdžiui, faktų ar matavimų, reikšmių rinkinys, iš kurio galima gauti informaciją.

Duomenų spraga: konkrečiam tikslui reikalingų duomenų neprieinamumas.

Institucinis statistinės informacijos naudotojas: nacionalinė arba tarptautinė organizacija, pavyzdžiui, nacionalinė vyriausybė, nacionalinis centrinis bankas arba ES institucija, įstaiga ar departamentas.

Mažosios ir vidutinės įmonės: dydžio apibrėžtis, taikoma įmonėms ir kitoms organizacijoms, remiantis įdarbintų darbuotojų skaičiumi ir tam tikrais finansiniais kriterijais. Mažosiose įmonėse dirba mažiau kaip 50 darbuotojų, o jų apyvarta arba bendra balanso suma neviršija 10 milijonų eurų. Vidutinėse įmonėse dirba mažiau nei 250 darbuotojų, jų apyvarta neviršija 50 milijonų eurų, o bendra balanso suma – 43 milijonų eurų.

Metaduomenys: duomenys, apibūdinantys ir apibūdinantys kitus duomenis.

Mikroduomenys: duomenys apie atskirą asmenį, namų ūkį, įmonę ar organizaciją.

Mirčių perviršis: krizės metu dėl visų priežasčių mirusių žmonių skaičius, viršijantis tą, kuris galėtų būti stebimas „įprastomis“ sąlygomis.

Mirties priežastis: liga ar sužalojimas, sukėlęs su ligomis susijusių įvykių seką, kurių tiesioginė pasekmė – mirtis, arba nelaimingo atsitikimo ar smurto aplinkybės, dėl kurių patirti mirtini sužalojimai.

Nešališkumas: principas, pagal kurį statistika turi būti tobulinama, rengiama ir skleidžiama nešališkai ir visi naudotojai turi būti vienodai vertinami.

Pagrindinis veiklos rezultatų rodiklis: kiekybinis matas, kuriuo parodomi veiklos rezultatai, palyginti su pagrindiniais tikslais.

Pilietinė visuomenė: nuo valdžios ir verslo atskiriama visuomenės dalis, kurią sudaro asociacijos ir kitos grupės, atstovaujančios bendriems viešiesiems interesams.

Santykinė standartinė paklaida: įverčio statistinio tikslumo matas. Mažesnės santykinės standartinės paklaidos (SSP) rodo patikimesnius rezultatus, o didesnės SSP – mažiau patikimus rezultatus.

Sergamumas: būklė, kai sergama.

Standartizuotas mirtingumo rodiklis: gyventojų mirtingumo rodiklis, pakoreguotas pagal standartinį amžiaus pasiskirstymą, siekiant pagerinti palyginamumą bėgant laikui ir tarp skirtingų bendruomenių.

Sveikatos sąskaitų sistema: standartinė ekonominė ESS šalių sveikatos apskaitos sistema, kurioje taikomos apskaitos taisyklės, metodologiškai suderinamos su nacionalinių sąskaitų sistema, siekiant parengti išsamias, nuoseklias ir tarptautiniu mastu palyginamas sąskaitas, atitinkančias pagrindinius naudotojų poreikius.

Komisijos atsakymai

<https://www.eca.europa.eu/lt/Pages/DocItem.aspx?did=62590>

Chronologija

<https://www.eca.europa.eu/lt/Pages/DocItem.aspx?did=62590>

Audito grupė

Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose pateikiami auditų, susijusių su ES politika ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatai. Audito Rūmai audito užduotis atrenka ir nustato taip, kad jos turėtų kuo didesnę poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties teisės aktams rizikas, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Mihailo Kozlovo vadovaujama IV audito kolegija „Rinkų reguliavimas ir konkurencinga ekonomika“. Auditui vadovavo Audito Rūmų narė Ildikó Gáll-Pelcz, jai padėjo kabineto vadovė Claudia Kinga Bara ir kabineto atašė Zsolt Varga, pagrindinė vadybininkė Sabine Hiernaux-Fritsch, užduoties vadovas Athanasios Koustoulidis, auditoriai Maria Isabel Quintela ir Ezio Guglielmi. Kalbinę pagalbą teikė Thomas Everett.

Ildikó Gáll-Pelcz

Claudia Kinga Bara

Zsolt Varga

Athanasios
Koustoulidis

Maria Isabel Quintela

Thomas Everett

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2022 m.

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika nustatyta [Audito Rūmų sprendime Nr. 6-2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenciją](#). Todėl paprastai pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi bet kokie padaryti pakeitimai. Tie asmenys, kurie pakartotinai naudoja Audito Rūmų turinį, neturi iškreipti pirminės prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Būtina gauti papildomą leidimą, jei tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikiami trečiųjų asmenų kūriniai.

Gavus tokį leidimą, juo panaikinamas ir pakeičiamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi bet kokie naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų:

2 diagrama, piktogramos: šios diagramos parengtos naudojant [Flaticon.com](#) išteklius.
© Freepik Company S.L. Visos teisės saugomos.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktą privatumo ir autorių teisių politiką.

Audito Rūmų logotipo naudojimas

Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Audito Rūmų sutikimo.

PDF	ISBN 978-92-847-9045-6	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/835174	QJ-AB-22-023-LT-N
HTML	ISBN 978-92-847-9061-6	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/825547	QJ-AB-22-023-LT-Q

Europos statistika yra viešoji gėrybė, ji labai svarbi siekiant politikos formuotojams, įmonėms ir piliečiams padėti priimti įrodymais pagrįstus sprendimus. 2012 m. paskelbėme specialiąją ataskaitą dėl Europos statistikos kokybės, tačiau 2016 m. nustatėme, kad kai kurie tobulinimo veiksmai nebuvo visiškai įgyvendinti. Šio audito metu tikrinome, ar Komisija teikia aukštos kokybės Europos statistiką, ir darome išvadą, kad jos bendra kokybė suinteresuotiesiems subjektams yra pakankama. Tačiau nustatėme kai kurių trūkumų, kuriuos dar reikia pašalinti. Pateikiame keletą rekomendacijų, kaip pagerinti Europos statistikos kokybę. Tai – be kita ko geresnis naudotojų poreikių tenkinimas, ES finansavimo skyrimo pirmenybė novatoriškiems projektams, Europos statistikos kokybės vertinimo gerinimas ir dabartinės išankstinės statistikos rengimo praktikos persvarstymas.

Audito Rūmų specialioji ataskaita pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklausos: eca.europa.eu/lt/Pages/ContactForm.aspx
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors